

Arbeiderpartiet

ARBEIDERPARTIETS ALTERNATIVE BUDSJETT 2021

Et budsjett for arbeid og sosial rettferdighet

Innhold

Fraksjonsledere	4
Et budsjett for vanlige folk og sosial rettferdighet	5
Hvordan er budsjettet for arbeid sosial rettferdighet?	6
Trygge jobber	8
Trygghet og forutsigbarhet	9
Kompensasjonsordninger og aktivitetstiltak	12
Det kompetente arbeidslivet	14
Et seriøst arbeidsliv for alle	16
Pensjon	16
Likestilling	17
Skape jobber i hele landet	17
Velferd for alle	24
Vårt felles helsevesen	26
Likeverdige tjenester	26
De minste barna	30
Skole og utdanning	32
Høyere utdanning i hele landet	34
Sosial boligpolitikk	36
Trygghet og nærhet til tjenester	37
Rettferdig klimapolitikk	38
Stopp skattefinansiert luksusforbruk	38
Lading fra Lindesnes til Nordkapp	39
Grønne veivalg som binder hele landet sammen	41
Klimavennlige kommuner	43
Naturkrisen	43
Kultur og frivillighet	44
Kultur	44
Frivillighet	44
Samiske kulturformål	44
Utenriks og forsvar	48
Vårt felles forsvar trenger folk	48
En tryggere, mer rettferdig og grønnere verden	48
Innvandring og integrering	49
Solidaritetspott for flyktninger i nærområdene	50
Skatt og avgift	52
Senke skatten for de med vanlig inntekt	53
Avgifter	56
De med høyeste inntekter og formuer må skatte mer	59
Arbeiderpartiets skatte- og avgiftsopplegg for 2021	60
Omprioriteringer	62
Vedlegg	67

Fraksjonsledere

ARBEID OG SOSIAL
Rigmor Aasrud

ENERGI OG MILJØ
Espen Barth Eide

FAMILIE, KIRKE OG KULTUR
**Anette
Trettebergstuen**

FINANS
Hadia Tajik

HELSE OG OMSORG
Ingvild Kjerkol

JUSTIS
Lene Vågslid

NÆRING
Terje Aasland

UTDANNING OG FORSKNING
**Torstein Tvedt
Solberg**

KOMMUNAL
Stein Erik Lauvås

KONTROLL
Dag Terje Andersen

TRANSPORT
Sverre Myrli

UTENRIKS OG FORSVAR
Anniken Huitfeldt

Et budsjett for arbeid og sosial rettferdighet

Koronakrisen har vist verdien av fellesskapet vårt og en sterk offentlig helsetjeneste. Vi har sett at vi får til mer sammen enn hver for oss.

Gjennom krisen har Arbeiderpartiet bidratt til bedre ordninger for permitterte og arbeidsledige i en vanskelig tid. Vi har kjempet for at bransjer og bedrifter som er rammet, skulle få økt støtte og kompensasjon fra fellesskapet. Vi har satset på vår felles velferd, i kommuner og sykehus.

Også i tiden som kommer, vil vi prioritere arbeid, velferd og sosial rettferdighet. De store pengene må gå til de viktigste oppgavene i samfunnet og i folks liv.

Hva er de oppgavene nå?

Nærmere 200 000 helt eller delvis ledige skal tilbake i arbeid.

De økonomiske forskjellene mellom folk må reduseres. Høyreregjeringen har kuttet i inntekten til skadde og syke som forsøker å komme tilbake i jobb, kuttet støtten til aleneforeldre og fjernet retten til feriepenger

for arbeidsledige. Det skal bli dyrere å være syk. Samtidig har landets rikeste fått milliarder av kroner i lavere skatt på sin formue. Det er dypt urettferdig.

Vi trenger et fellesskap som tar større ansvar – for verdiskaping og arbeidsplasser, for vår felles velferdsstat, for å redusere forskjellene. Vi trenger en rettferdig politikk for å møte klimakrisen, den løses ikke av hver enkelt eller av markedet alene.

I vårt budsjettforslag for 2021 peker vi ut en annen retning for samfunnet vårt. Vi ønsker et mer rettferdig Norge med mindre forskjeller og sterkere fellesskap.

Lars Petter Ståre

Hvordan er budsjettet for arbeid og sosial rettferdighet?

Arbeid og sosial rettferdighet gir folk muligheter – og det fremmer vekst.

Ved å investere i menneskers mulighet til utdanning, mestring og arbeid trekker vi mange med og mobiliserer større deler av befolkningen. Det har i flere år gitt oss høyere vekst og flere sysselsatte enn i mange andre europeiske land. Det har styrket tilliten mellom folk.

Nå øker gapet mellom fattig og rik i Norge. Årsakene er mange. Globalisering, markedsmakt og aggressiv skatteplanlegging er noen av årsakene, men den aller viktigste er at de rikeste blir rikere i et raskere tempo enn før. Gapet blir enda større av at regjeringen gir store skattekkutt til de aller rikeste og finansierer dette med avgiftsøkninger for vanlige folk.

En fersk analyse fra SSB (2020/13) har avdekket at de økonomiske forskjellene mellom folk i Norge er langt større enn vi tidligere har vært klar over. I tillegg finner den at skattesystemet favoriserer de rikeste. Sitat: «De 1 prosent rikeste betaler mindre skatt av hver tjent krone enn folk flest».

Økte forskjeller svekker folks muligheter til å oppnå drømmene sine. Det svekker vår evne til å løfte i flokk, og reduserer sysselsetting og verdiskaping.

Med vårt forslag til budsjett vil flere få økte økonomiske muligheter:

En arbeidstaker som pendler til og fra jobb, vil få egenandelen for pendlerfradraget redusert til 15.000 kroner. Det betyr at en pendler kan reise 25 kilometer lenger med skattefradrag, fordi daglig reiseavstand blir redusert fra 67 km til 42 km før fradraget gjelder.

Fagorganiserte vil etter åtte år uten økninger i fagforeningsfradraget – endelig få det doblet, og dermed få 847 kroner i fullt fradrag i 2021.

De som står utenfor arbeidslivet på grunn av koronapandemien, vil være garantert høyere dagpengeutbetalinger helt til 1. juli 2021. Arbeidsledige vil få feriepenger sommeren 2021. Bedrifter som rammes hardt av smitteverntiltakene skal få bedre og mer forutsigbar kompensasjon, og fellesskapet skal skape mer aktivitet for næringslivet, slik at arbeidsplasser kan trygges.

Flere kvinner som i dag jobber deltid, vil få muligheten til å jobbe heltid, fordi vi setter av 100 mill. kr og foreslår en nasjonal opptrappingsplan for bemanning og heltid i kommunene.

Å ha barn i barnehagen vil bli over 2 800 kroner billigere. Førsteklassinger vil få gratis SFO fem timer i uka, som en start. Det betyr nesten 7 200 kroner lavere utgifter til SFO i året.

Uansett hvor i landet du bor, skal familien kunne føle seg **trygg på at velferdsstaten er der** for deg.

Vi foreslår mer penger til pasientbehandling i sykehusene, gratis tannhelse til personer i alderen 19 til 21 år, og halv pris på tannhelsebehandling for personer i alderen 22 til 25 år.

Gravide kvinner som bor over 90 minutter fra sykehuset vil bli sikret følgetjeneste med jordmor i ambulansen.

Vi aksepterer ikke høyreregjeringens forslag som gjør det dyrere å være syk, og foreslår heller å innføre et felles frikort på samme nivå som dagens egenandelstak 1. De som før brukte begge frikortene, vil med vårt forslag få en lettelse på 2 176 kroner. De som kun nådde egenandelstak 1 vil betale 723 kroner mindre med vårt forslag enn med regjeringens.

Gjennom dette budsjettforslaget blir det **lettere å ta hele landet i bruk**. Budsjettforslaget betyr utbygging av mer bredbånd, at alle kommuner i Norge skal ha minst en hurtigladestasjon for elbiler, bedre flom- og skredsikring langs utsatte strekninger, og penger til forbedring av fylkesveinettet. Penger til mer miljøvennlige båter og ferger vil også kunne redusere prisene for passasjerer.

I tillegg kommer satsinger som tilsvarer 2,6 mrd. kroner mer på viktige næringer for distriktene. Styrking av eksporten og igangsetting av regionavtaler vil være viktig for å styrke arbeidsplasser og verdiskaping i distriktene.

Med Arbeiderpartiets forslag til budsjett vil åtte av ti skattebetalere betale mindre i skatt. De 20 prosentene med høyest inntekter vil betale mer i skatt. Formuesskatten for de rikeste vil bli økt, samtidig som et økt bunnfradrag vil gjøre at det først er formuer over 1,7 mill. kroner som vil bli skattet.

Det er rettferdig at de som har mest, betaler mest. Derfor vil ikke Arbeiderpartiet bruke fellesskapets penger på å finansiere kjøp av luksuselbiler, og foreslår å innføre moms på elbiler som koster over 600 000 kroner.

Vår forslag til statsbudsjett viser at det er mulig å redusere de økonomiske forskjellene mellom folk. Men da må pengene prioriteres riktig: På folk i arbeid, bedre velferd og mer rettferdige skatter. Ikke på store skattelettelse til de som har mest fra før.

80 prosent av alle skattebetalere får **lavere skatt**.
De 20 prosentene med høyest inntekter får **økt skatt**.

Trygge jobber

Norge er bedre stilt enn de fleste andre land, men allerede før pandemien så vi en urovekkende utvikling i arbeidslivet: Andelen av befolkningen som er i jobb, har falt over tid. Under dagens regjering har vi fått 50 000 flere uføretrygdede og antallet uføre under 30 år er fordoblet. Det blir stadig vanskeligere å finne jobb for personer med lite utdanning. Blant personer over 20 år som ikke har fullført videregående opplæring var det i 2019 under seks av ti som var i arbeid. Fortsatt ser vi at kvinner deltar i arbeid i betydelig mindre grad enn menn, og at de i større grad må ta til takke med deltidsstillinger, selv om de helst vil ha en hel stilling.

Høsten 2020 preger kampen mot koronapandemien hele det norske samfunnet. Etter å sikre liv og helse, er det viktigste vi gjør å hindre at mennesker faller varig ut av jobb og at forskjellene øker som følge av krisen.

Aktiv finanspolitikk for å sikre arbeid

Regjeringen la fram et budsjettforslag som selv med optimistiske premisser for smitteutviklingen og optimistiske anslag for økonomien, la opp til en fortsatt høy ledighet og 30 000 færre sysselsatte ved utgangen av 2021 enn ved inngangen til 2020.

Etter at budsjettet ble framlagt, har smitteutviklingen i Norge og hos våre handelspartnere blitt langt mer alvorlig. Nedgangen i ledigheten har bremsset opp og vi står tvert imot står foran nye permitteringer og økt ledighet. Regjeringens tilleggsnummer tar bare delvis innover seg den nye realiteten og

er altfor nølende og kortsiktig, og sørger ikke for den nødvendige tryggheten for bedrifter og arbeidsfolk. Faren er stor for at den urovekkende utviklingen vi så i arbeidslivet før pandemien, med en for lav andel i jobb og en ledighet som bet seg fast som uførhet, forsterkes. Vi kan ikke tillate at koronakrisen gjør at folk faller varig ut av arbeidsmarkedet. Det vil svekke grunnlaget for vår felles velferd i framtiden.

Arbeiderpartiets alternative budsjett er derfor mer ekspansivt enn regjeringens forslag.

Som i alle våre alternative budsjetter, legger Arbeiderpartiet fram en kraftigere satsing på felles velferd, på å få folk i jobb og på å kutte utslipp framfor regjeringens skatteuttak til de med mest fra før. Og som i alle år vil dette i større grad bidra til å få folk i jobb.

Men for 2021 er vi nødt til å ikke bare slå ned smitten, men også få ned ledigheten. Arbeiderpartiet foreslår derfor en tiltakspakke på over 14,7 mrd. kroner, for å sikre arbeidsplasser og rettferdighet. Oljepengebruken økes tilsvarende. Tiltakspakken består først og fremst av midlertidige tiltak som er proporsjonale med koronavirusets negative effekter på bedrifters omsetning og folks inntekt. De aktivitetsskapende tiltakene består av oppgaver fellesskapet skal løse og stimulering av investeringer som kutter klimautslipp.

Finanspolitikken må brukes aktivt til å bekjempe krisen, og tiltakene justeres og suppleres ettersom situasjonen utvikler seg.

Trygghet og forutsigbarhet for arbeidsfolk og bedrifter – koronastøtte forlenges til sommeren

Smitteverntiltak og økonomiske mottiltak må gå hånd i hånd. Bedrifter og arbeidsfolk skal være trygge på at fellesskapet stiller opp for å sikre arbeidsplasser så lenge smitteverntiltakene gjør det nødvendig. EU legger til grunn at leveransen av en vaksine for alvor vil kunne være i gang i april 2021 og norske myndigheter har antydning at en vaksineringsprosess vil være fram til sommeren. Da må folk og arbeidsplasser få økonomiske tiltak som gir trygghet og forutsigbarhet, og koronastøtten må nå forlenges til sommeren.

Rettferdig inntektssikring og kraftige arbeidsmarkedstiltak for å få flere i jobb

Koronakrisen har rammet skjevt. De med lavest inntekt har blitt særlig rammet av permitteringer og oppsigelser, og de som allerede var utsatt på arbeidsmarkedet, får en enda vanskeligere situasjon. I alle kriser må fellesskapet stille kraftig opp, men i en krise hvor den store ledigheten er en konsekvens av vår felles kamp mot smitte, er fellesskapets ansvar for å sikre rettferdighet enda større. Tiden er ikke inne for å ta bort det ekstra sikkerhetsnettet som kom på plass i mars 2020.

Den forhøyete dagpengesatsen, det reduserte inntektskravet, den maksimale dagpengeperioden og inntektssikringsordningene for selvstendig næringsdrivende og frilansere og permitterte lærlinger må derfor videreføres til 1. juli. Maksimal periode for mottak av arbeidsavklaringspenger som arbeidssøker forlenges tilsvarende.

Sommeren 2021 vil mange tusen arbeidstakere som har blitt permittert og arbeidsledige, nok en gang bli rammet når de går glipp av tusenvis av kroner i feriepenger. Dette er ikke bare grunnleggende urettferdig, men det er også uklokt at en hardt presset reiselivsnæring skal miste tusenvis av kunder når de trenger det mest. Arbeiderpartiet foreslår derfor å **gjeninnføre ferietillegget på dagpenger** og setter av 3,4 mrd. kroner til dette.

I mars risikerer mange permitterte å bli oppsagt fordi permitteringsperioden utløper, samtidig som smitteverntiltakene fortsatt kan prege landet sterkt. Arbeidslivets parter må være i førersetet for permitteringsordningen, men Arbeiderpartiet har allerede i dette budsjettet satt av midler til å finansiere **en utvidelse også av permitteringsperioden til 1. juli**, dersom det ønsket kommer fra partene i arbeidslivet.

Rettferdig inntektssikring

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
2541	70	Gjeninnføre ferietillegget på dagpenger*	3400
2541	70	Rom til forlengelse av maksimal permitteringsperiode*	85
2541	70	Videreføre forhøyet sats på dagpenger*	705
2541	70	Utsette gjeninnføring av 3 ventedager for dagpenger*	175
2541	70	Gjeninnføre lavere inntektskrav for dagpenger (0,75G)*	115
2541	70	Utvide maksimal periode for mottak av dagpenger*	800
2543	70	Videreføre den midlertidige ordningen for selvstendig næringsdrivende og frilansere*	473
2541	70	Gjeninnføre inntektssikringsordning for lærlinger*	7
2651	70	Utvide maksimal periode for mottak av arbeidsavklaringspenger som arbeidssøker*	150

SUM

5910

* Del av tiltakspakke: motvirke økonomiske konsekvenser korona

Fellesskapet må stille kraftigere opp for å hjelpe ledige og permitterte tilbake i jobb. Arbeiderpartiet setter derfor av midler til **4 000 flere tiltaksplasser, 300 flere VTA-plasser og økte ressurser til NAV** for å følge opp permitterte og arbeidsledige.

Vi vil også gi bedrifter økte muligheter til å velge opplæring framfor permittering, og setter av midler til **bedriftsintern opplæring og en pilot for opplæring innen industri 4.0**. Et tøffere arbeidsmarked øker behovet for studieplasser, og vi **øker antallet studieplasser med 3 000, hvorav 1 000 plasser er midlertidige**. Det er også behov for ekstraordinær innsats for å sikre lærlingeplasser, og vi vil derfor opprette **et fond for å sikre lære-plasser og opplæring i arbeidslivet i kriserammede lærefag**.

Regjeringens manglende prioritering av unge og innvandrere og deres feilslåtte AAP-endringer er også tilstede i årets budsjett. Vi foreslår

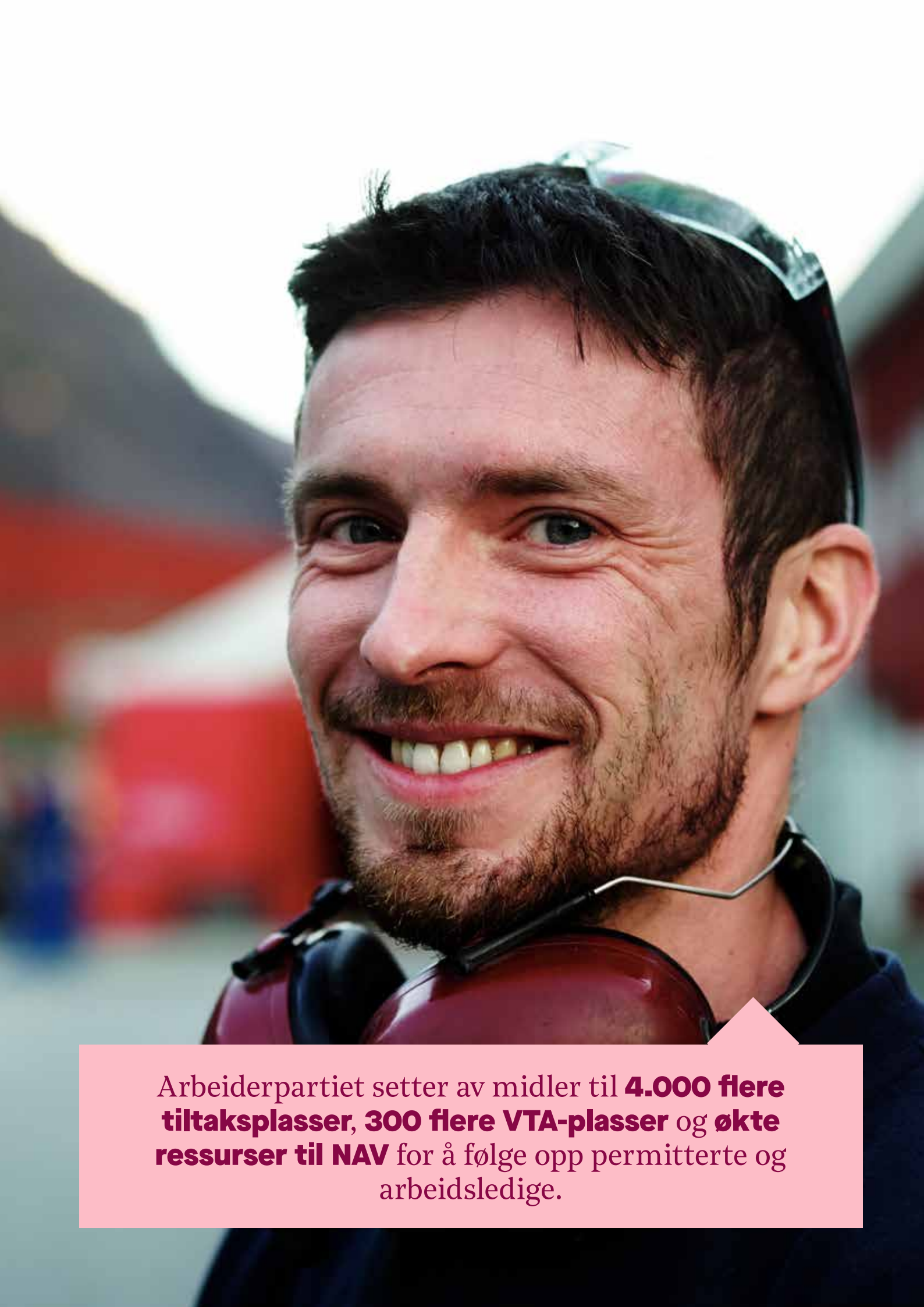
derfor **en økning på 50 millioner kroner for å sikre tettere oppfølging av unge arbeidssøkere**. Arbeiderpartiet er særlig bekymret for at mange ikke får nødvendig oppfølging etter at lengden på arbeidsavklaringspenger ble redusert fra fire til tre år. Derfor fremmer vi **forslag om å fjerne den innførte karenstiden i AAP-ordningen, og å sikre at personer som ikke er ferdig avklart fra NAV eller helsevesenet innen utgangen av perioden de kan motta arbeidsavklaringspenger, får rett til forlengelse**.

Alt for mange personer med innvandrerbakgrunn står utenfor arbeidslivet. Nøkkelen til integrering er arbeid, og veien til arbeid går via utdanning og kvalifisering. **Derfor vil vi styrke arbeidsrettede kommunale integreringstiltak med 55 millioner kroner**.

Kraftigere arbeidsmarkedstiltak for å få flere i jobb

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
634	76	4000 flere tiltaksplasser*	508
634	77	300 flere VTA-plasser*	40
605	1	Ekstra oppfølging av permitterte og arbeidsledige*	130
572	60	Bedriftsintern opplæring*	150
920	50	Industri 4.0 - kompetanseprosjekter i industrien*	20
572	60	Yrkesfagmilliard: Fond for å sikre lære-plasser og opplæring i arbeidslivet i kriserammede lærefag*	50
260	50	3000 nye studieplasser universiteter og høyskoler, hvorav 1000 ekstraordinære*	169
605	1	Tettere oppfølging av unge	50
291	62	Kommunale innvandrer-tiltak	55
SUM			1172

* Del av tiltakspakke: motvirke økonomiske konsekvenser korona

Arbeiderpartiet setter av midler til **4.000 flere tiltaksplasser, 300 flere VTA-plasser** og **økte ressurser til NAV** for å følge opp permitterte og arbeidsledige.

Kompensasjonsordninger og aktivitetstiltak for bedriftene

Kompensasjonsordninger må treffe de som rammes, den må gi nok støtte og den må være på plass så lenge som nødvendig. Ordningen burde også sørget for at virksomhetene som er hardt presset, ikke måtte vente til over nyttår på å få tilgang på midler.

Arbeiderpartiet foreslår at **det må være en kompensasjonsordning for næringslivet på plass fram til sommeren, at støttegraden må være høyere** når smitteverntiltakene er strenge og at flere omfattes av ordningen. Derfor legger vi inn varighet, øker justeringsfaktoren i første omgang i november, desember og januar til 0,8.

Ordningen må også justeres slik at folk holdes i jobb og at det **stimuleres til aktivitet** når det er mulighet til det. Regjeringen må derfor jobbe for å dekke lønnsutgifter i kompensasjonsordningen i tråd med Holden-utvalgets forslag. **For å styrke varigheten og omfanget av kompensasjonsordningen økes bevilgningen med 3,8 mrd. kroner.** For å unngå at mange bedrifter nok engang faller utenfor, vil Arbeiderpartiet også foreslå en søknadsbasert tilskuddsordning for bedrifter som ikke i tilstrekkelig grad omfattes av den generelle kompensasjonsordningen, slik som sesongbedrifter. Det foreslås 500 mill. kroner til en slik ordning.

Luftfarten er av avgjørende betydning i et langstrakt land som Norge. Bransjen står nå i en dyp krise og fellesskapet må stille opp for norske og skandinaviske flyselskaper for å sikre rutetilbud og trygge arbeidsplasser. Arbeiderpartiet forventer at regjeringen raskt kommer til Stortinget med oppdaterte tiltak for å oppnå dette.

Kulturlivet er hardt rammet av pandemien. Arbeiderpartiet foreslår derfor blant annet å sikre en **fortsatt ordning for kompensasjon for arrangører og underleverandører fram til sommeren 2021** og setter av 300 mill. kroner til dette.

Mediene mistet store deler av omsetningen da Norge stengte ned i mars, og regjeringen har mislyktes i å utforme en støtteordning som traff medienes behov. Arbeiderpartiet vil sikre mediemangfoldet og setter derfor av **50 mill. kroner i ekstraordinær mediestøtte.**

Arbeiderpartiet fortsetter å stille krav om at fellesskapets krisepenger skal sikre arbeidsplasser og ikke aksjonærer, blant annet gjennom utbyttebegrensninger og åpenhet. Slike krav åpner for at fellesskapet stiller rausere opp, da risikoen for at støtte tildeles unødig, minimeres.

Bedre kompensasjonsordninger for bedriftene

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
900	85	Styrking av kompensasjonsordningen: Lenger varighet og økt støttegrad*	3841
900	86	Tilskuddsordning for bedrifter*	500
325	77	Videreføre kompensasjonsordning for arrangører og underleverandører*	300
325	71	Ekstraordinær mediestøtte*	50
SUM			4691

* Del av tiltakspakke: motvirke økonomiske konsekvenser korona

Målretta tiltak for å øke aktiviteten

Samtidig som reiselivet må støttes gjennom en bred og sterk kompensasjonsordning, må det også settes av **økte utviklingsmidler** for å bygge nye muligheter og jobber innenfor seriøse reiselivsbedrifter. Disse midlene suppleres med **en økning i midlene til markedsføring av reiselivet**, for å bidra til at kundene kommer raskest mulig tilbake igjen.

Maritim næring risikerer å bli hardt rammet og det er nødvendig å stille opp med kraftfulle tiltak for å unngå at verdifull kompetanse går varig tapt. **Arbeiderpartiet foreslår derfor en maritim pakke på om lag 500 mill. kroner**, i tillegg til at vi foreslår å **reversere regjeringens kutt i nettolønnsordningen for sjøfolk**. Vi foreslår nye aktivitetsskape ordninger for **miljøvennlig resirkulering og ombygging av offshoreflåten** og en **styrket satsing på nullutslipps hurtigbåter**.

Den store usikkerheten kan gå hardt utover andre ordrebaserte næringer som

byggenæringen og deler av industrien. Arbeiderpartiet foreslår derfor å bevilge **1,5 mrd. kroner til fylker og kommuner for å sikre aktivitet i byggenæringen gjennom økt vedlikehold, oppgradering og rehabilitering**. Midlene gis med en klar oppfordring om å prioritere prosjekter som kan kutte utslipp og bidrar til en grønnere bygningsmasse, f.eks. gjennom energieffektivisering. Deler av midlene tildeles kommunene med høyest ledighet.

For industrien vil vi gjøre det mulig å benytte krevende tider til investeringer i framtidsrettet og mer klimavennlig produksjon og styrke Norge som vertsland for framtidsrettet industri. Derfor styrker vi Enovas arbeid med **utslippskutt i industrien med 350 mill. kroner**.

Noen kommuner er ekstraordinært hardt rammet av ledigheten. Arbeiderpartiet vil styrke disse kommunenes muligheter gjennom å øke bevilgningen til **regionale omstillingsmidler** med 100 mill. kroner.

Målretta tiltak for å øke aktiviteten

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
2421	50	Utviklingsmidler reiseliv*	150
2421	74	Markedsføring av reiselivet*	50
900	74	Visit Svalbard*	5
909	73	Fjerning av taket i nettolønnsordningen for 1. og 2. termin 2021 for offshoreskip*	110
2421	77	Miljøvennlig resirkulering av offshoreskip og rigger*	100
2460	52	Toppfinansieringsordning offshoreflåten*	150
920	50	Styrke Maroff-programmet*	20
1420	62	Utslippsfrie hurtigbåter*	125
1428	50	Enova - ekstraordinære utslippskutt i industrien*	350
576	61	Vedlikehold og rehabilitering i fylkeskommuner *	1000
576	60	Vedlikehold og rehabilitering i kommuner	500
553	65	Regional omstilling - midler til særlig rammede kommuner*	100
SUM			2660

* Del av tiltakspakke: motvirke økonomiske konsekvenser korona

Det kompetente arbeidslivet

At alle får muligheten til å fullføre og bestå videregående skole, er en sentral forutsetning for framtidig arbeidsdeltakelse og muligheter for den enkelte. *(Les mer om Aps skolesatsing i kap. 3.)*

Men vi trenger også en storsatsing på livslang læring. Den må være i regi av partene i arbeidslivet.

Livslang læring må bli en del av den norske modellen, slik at arbeidsgivere og staten tar ansvar sammen med den enkelte arbeidstaker.

Arbeiderpartiet foreslår en omfattende kompetansesatsing neste år. Satsingen er både for de som er i jobb og de som vil i jobb. En del av dette er blant annet **et nytt bransjeprogram for transport og opprettelse av et kompetansecfond på 130 mill. kroner.** Fondet skal bidra til å finansiere deltakelse i etter- og videreutdanning og være styrt av partene i arbeidslivet.

En milliard mer til yrkesfag

Norge trenger flere fagarbeidere i årene som kommer.

Arbeiderpartiet foreslår en bred og langsiktig **satsing på yrkesfagene på en 1 mrd. kroner over fire år**, til moderne utstyr i undervisningen, praksistilskudd, utdanne flere yrkesfaglærere, mer penger til kostnadskreven fag og et fond

som skal sikre læreplasser og god opplæring i kriserammede bransjer.

Vi vil innføre en **nasjonal læreplassgaranti for alle kvalifiserte søkere med ungdomsrett.** Det er uakseptabelt at 6 000-7 000 søkere ikke får læreplass til å fullføre utdanningen sin – hvert år. For å innføre en nasjonal garanti, trenger vi flere store prosjekter å lære av, slik Nordland fylkeskommune gikk i gang med fra høsten 2019.

Flere fagskoleplasser og flere studieplasser

Samfunnet har stort behov for den kompetansen fagskolene tilbyr. For at yrkesfagene skal være attraktive, må det også finnes gode muligheter til å videreutvikle sin kompetanse som fagarbeider. Arbeiderpartiet vil ha en langt større opptrapping av nye studieplasser og en videreutvikling av kvaliteten på tilbudet. Vi **foreslår 1 000 nye fagskoleplasser i 2021, en satsing på fagskolelæreres kompetanse og å gi fagskolene en større rolle i kompetansereformen.**

Arbeiderpartiet vil ha en langt større satsing på utdanning til flere, og **foreslår 3 000 nye studieplasser i 2021**, med særlig vekt på områder som er strategisk viktige for vår felles velferd og for grønn omstilling – lærerutdanningene, sykepleier- og helse- og sosialfagene, IKT, teknologi og realfag.

Det kompetente arbeidslivet

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
254	70	Kompetansereform: Styrke studieforbundene	10
258	21	Kompetansereform: nytt bransjeprogram - transport	15
260	50	Kompetansereform: etter- og videreutdanning tilpasset sesongbaserte yrker	5
258	21	Kompetansereform: Partsstyrt kompetansefond	130
260	50	Kompetansereform: Desentraliserte utdanningstilbud over hele landet	40
572	60	Yrkesfagmilliard: Pilotprosjekt - hospitering for rådgivere i ungdomsskolen for mer kunnskap om yrkesfag	10
572	60	Yrkesfagmilliard: Fond for å sikre læreplasser og opplæring i arbeidslivet i kriserammede lærefag: restaurant- og matfag, reiseliv	50
572	60	Yrkesfagmilliard: Pilotprosjekt - nasjonal læreplassgaranti	30
572	60	Yrkesfagmilliard: Oppdatert og moderne utstyr i undervisningen	100
572	60	Yrkesfagmilliard: Tilskudd til særlig kostnadskreven linjer (landslinjer)	50
572	60	Yrkesfagmilliard: Stipend for at flere fagarbeidere skal bli yrkesfaglærere	10
572	60	1000 nye fagskoleplasser - 670 til offentlige fagskoler - teknisk fagskole	33,5
240	60	1000 nye fagskoleplasser - 330 til private fagskoler	16,5
260	50	3000 nye studieplasser universiteter og høyskoler, hvorav 1000 ekstraordinære*	169
761	68	Kompetansemidler og rekruttering for helsepersonell i distriktet	50
572	60	Bedriftsintern opplæring*	150
SUM			869

* Del av tiltakspakke: motvirke økonomiske konsekvenser korona

Et seriøst arbeidsliv for alle

Et organisert arbeidsliv er førstelinjeforsvaret mot useriøse aktører, sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Arbeiderpartiet har foreslått en rekke tiltak for å styrke det seriøse arbeidslivet, blant annet kollektiv søksmålsrett, innstramminger i innleieregelverket og bruk av gjennomsnittsberegning av arbeidstid. **Nå foreslår vi også en dobling av fagforeningsfradraget for å styrke fagforeningenes posisjon.**

Riksrevisjonen har kritisert regjeringen for svak og lite avskrekkende innsats mot arbeidslivskriminalitet. Arbeiderpartiet vil ha et seriøst arbeidsliv for alle og

foreslår derfor å **styrke Arbeidstilsynets, Politiets og Skatteetatens innsats mot arbeidslivskriminalitet og sosial dumping med 101.15 mill. kroner.** I tillegg foreslår vi å opprette en godkjenningsordning for bilvask og **øke overtredelsesgebyrene i Arbeidstilsynet og Petroleurstilsynet.** For å nå Arbeiderpartiets mål om at hele landet skal dekkes av A-krimsentre, foreslår vi å opprette **et nytt A-krimssenter på Gjøvik i Innlandet.**

Arbeiderpartiet vil stanse farlige vogntog på norske veier. Bedre lønns- og arbeidsvilkår til sjåførene øker trafikksikkerheten. Arbeiderpartiet foreslår å **bevilge 50 mill. kroner på utekontroll av kjøretøyer for å stanse farlige lastebiler med underbetalte sjåfører.**

Trygghet i arbeidslivet

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
440	1	Skjerpet innsats mot arbeidslivskriminalitet (5 mill. A-krimsentre, 5 mill. Økokrim)	10
1618	1	Skatteetaten, nytt A-krimssenter	7,5
1618	1	Skatteetaten, arbeid mot svart økonomi	20
640	1	Arbeidstilsynet, driftsutgifter og nytt A-krimssenter	63,65
1320	28	Økt utekontroll av vogntog	50
642	1	Petroleurstilsynet, økt aktivitet	10
SUM			161,15

Pensjon

Velferdsstaten er et spleiselag der vi yter etter evne og får etter behov, og Folketrygden er fellesskapets viktigste verktøy for å sikre dette. Arbeiderpartiets mål er en god og rettferdig pensjon for alle. Å sørge for at det skjer, er fellesskapets ansvar.

Det største hullet i dagens pensjonssystem som må tettes, er tjenstepensjon fra første time og første krone. Det vil gi en bedre pensjon til unge, arbeidstakere med små stillinger og de som har lavest inntekt. **Arbeiderpartiet har foreslått at 1 million flere nordmenn skal tjene opp til pensjonen sin for alt arbeidet de gjør ved å innføre pensjon fra første krone i privat sektor.**

En verdig alderdom er umulig uten en pensjon det går an å leve av. Vi vil videreutvikle pensjonssystemet og gjøre det enda mer rettferdig, i tråd med prinsippene fra pensjonsreformen. **Arbeiderpartiet foreslår å endre reguleringen av pensjoner slik at pensjonistene i framtiden ikke går i minus i år med reallønnsvekst for lønnstakerne.** Vårt forslag innebærer at dagens praksis, hvor løpende pensjoner reguleres med lønnsveksten fratrasket 0,75 prosentpoeng, erstattes av en årlig regulering med faktisk snitt av forventet lønns- og prisvekst.

Arbeiderpartiet foreslår også å **øke minste pensjonsnivå for enslige med 4 000 kroner** og å **videreføre et skjermingstillegg for uføre pensjonister født i 1954** for å sikre mer sosial rettferdighet også blant våre eldste.

Likestilling

Arbeiderpartiet vil ha en offensiv likestillingspolitikk bygd på kunnskap og utvikling. Innsatsen for heltidskultur, mot sosial kontroll av minoritetsjenter, og for likelønn og økonomisk likestilling trenger et løft. Pådriverarbeidet for økt likestilling må prioriteres og vi vil derfor styrke likestillingssentrene, i tillegg til å styrke Likestillings- og diskrimineringsombudet og likestillingsorganisasjonene.

Faste, hele stillinger er mye av grunnlaget for den norske arbeidslivsmodellen. Mange arbeidstakere, særlig i kvinnedominerte yrker innen helse og omsorg, har en daglig og ukentlig kamp for å sikre seg vakter og stillingsbrøker som til sammen nærmer seg en hel stilling. Dette er ikke akseptabelt.

Arbeiderpartiet foreslår tiltak på 200 mill. kroner som vil fremme likestillingen.

Likestilling			
Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
571	60	Opptappingsplan for bemanning og heltid i kommunene	100
440	70	Tilskudd til drift av krisesentersekretariatet	4
351	70	Likestilling mellom kjønn	10
351	70	Trepartssamarbeid for likestilling	1
351	72	LHBTI-organisasjoner	10
351	73	Likestillingssentre	20
353	50	Likestillings- og diskrimineringsombudet	9
762	60	Gi alle jordmødre i distriktet full stilling	46,5
SUM			200,5

Skape jobber i hele landet

Arbeiderpartiet vil ta hele landet i bruk. Det handler om å motvirke sentralisering gjennom en aktiv stat, legge til rette for arbeidsplasser og bruke naturgitte fortrinn.

Slik kan vi også legge grunnlaget for nye, grønne industrieventyr. Storsatsing på karbonfangst og -lagring, hydrogen, havvind og grønn utvikling i vår maritime næring har et enormt potensial til å kutte utslipp og trygge tusenvis av arbeidsplasser.

Ny-industrialisering

Arbeiderpartiet vil ha et aktivt eierskap og foreslår å **styrke Statkrafts muligheter for en industriell hydrogensatsing, ved å øke midlene til deres rådighet med 1 mrd. kroner.** Det

betyr større finansielle muskler til å etablere et sterkt kompetansemiljø, og en nasjonal grunninfrastruktur for produksjon og distribusjon av hydrogen.

Fra norsk side kan et initiativ til en nordisk hydrogensatsing med felles forskningsprogrammer kombinert med et innovasjonssamarbeid og tettere energidialog med våre viktigste energikunder i Europa bidra til å plassere Norge i lederposisjon for den internasjonale utviklingen innen hydrogen.

Arbeiderpartiet har som mål å etablere to fangstanlegg for karbon, som kommer i tillegg til et anlegg for transport og lagring. Staten må stille mer opp for å sikre gjennomføringen av dette – og vi foreslår å øke den betingede statlige medfinansieringen for Oslo Fortum Varme (OFV) sitt fangstanlegg fra regjeringens

forslag på 3 mrd. til 4,5 mrd. kroner. I påvente av svar på OFVs søknad om støtte fra EUs innovasjonsfond foreslår vi penger til videre framdrift og for å ivareta kompetanse. Kostnaden for dette er 30 mill. kroner i budsjettet for 2021.

Nytt eksportprogram

Olje og gass er en viktig næring for Norge, men inntektene fra eksport av petroleumsprodukter faller. Siden 2013 har handelsbalansen med utlandet falt med nesten 300 milliarder kroner. Norge er det landet i OECD som har tapt størst andeler i verdenshandelen de siste tiårene.

Norges eksportfremme er i dag underfinansiert og lite tilgjengelig. Vi bruker betydelig mindre ressurser på eksportfremme enn våre naboland. Mange bedrifter opplever i dag at det er vanskelig å utnytte og finne fram i virkemiddelapparatet. Vi **foreslår å bevilge 20 mill. kroner til forenkling og tilgjengeliggjøring av virkemiddelapparatet for eksportfremme**, som skal sikre at flere og særlig mindre bedrifter får støtte.

De norske næringsklyngene bidrar til kompetansedeling, bedre utnyttelse av ressurser, infrastruktur og gir grobunn for nye ideer som kan tas ut i verden. For å videreutvikle dette arbeidet foreslår Arbeiderpartiet å **øke bevilgningen til delprogram for modne klynger med 25 mill. kroner**, for å kunne iverksette programmet.

For en del bedrifter er tunge prosesser og begrensede ressurser i byråkratiet det største hinderet for økt eksport, og **Arbeiderpartiet foreslår derfor 5 mill. kroner til et pilotprosjekt for eksportfremme i forvaltningen under Mattilsynet.**

Arbeiderpartiet foreslår et investeringsprogram for å stille til rådighet statlig kapital og kompetanse for kommersialisering og skalering av større næringsutviklingsprosjekter i Norge. **Vi foreslår i tillegg å utvide mandatet til GIEK og Eksportkreditt**, slik at de kan finansiere innenlandske klimaomstillingsprosjekter og nye økte eksportmuligheter.

Sirkulærøkonomi

Sirkulærøkonomi er å ta vare på verdien av produkter, materialer og ressurser så lenge som mulig og minimere mengden avfall.

Arbeiderpartiet foreslår derfor et nytt program for sirkulærøkonomi for å få fortgang på bruken av resirkulerte materialer og et nasjonalt testsenter for sirkulærøkonomi. Et slikt innovasjons- og testsenter vil gi tilgang til lokaler, utstyr og teknologi for å utvikle og teste ut nye løsninger som reduserer avfallsmengder til deponi og øke gjenvinningen og vil være et viktig supplement til industriens egne forskningssentre. **Ap foreslår 30 mill. kroner til å opprette et nytt program, Pilot-S, for sirkulærøkonomi og 10 mill. kroner til et testsenter under Siva.**

Grønn industri

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
1840	50	CCS: sikre videre framdrift og ivareta kompetanse	30
1420	62	Utslippsfrie hurtigbåter*	125
1428	50	Sirkulærøkonomi: Enova - Pilot S	30
2426	71	Sirkulærøkonomi: Tilskudd til testfasiliteter	10
1820	26	Regulatorisk sandkasse for ny energiteknologi	5
1428	50	Enova - ekstraordinære utslippskutt i industrien*	350
Eksport			
950	90	Skaleringsprogram Investinor**	400
2421	71	Delprogram modne klynger	25
2421	74	Innovasjon Norge. Tilgjengeliggjøring og forenkling	20
1115	1	Pilot Mattilsynet	5
1800	21	Havvindstrategi	5
SUM			1005

* Del av tiltakspakke: motvirke økonomiske konsekvenser korona

** hvorav 260 kapitaltilførsel under streken

Fylkeskommunal næringsutvikling

Arbeiderpartiet vil ha vekst og utvikling i hele Norge.

Regjeringen har i årevis kuttet de regionale utviklingsmidlene. Dette går utover arbeidet med næringsutvikling som tar hele landet i bruk. Arbeiderpartiet **foreslår 200 mill. kroner til regionalt næringsutviklingsarbeid**. Som en del av dette, foreslår vi tre **piloter med regionavtaler i Nordland, Trøndelag og Viken på 15 mill. kroner**. Dette skal være forpliktende avtaler mellom stat, kommuner og regioner. Formålet er å sikre utvikling og vekst i hele landet og

langsiktige rammer for næringsliv, transport, bosetting, utdanning og velferd.

For å styrke næringsutvikling i hele landet, foreslår Arbeiderpartiet å **øke bevilgningene til regionale utviklingsmidler, bedriftsintern opplæring og nordområdesatsingen Arktis 2030 med til sammen 360 mill. kroner**.

Gjennom tiltakspakken for å motvirke de økonomiske konsekvensene av korona bevilges også 1,5 mrd. til økte midler til å skape aktivitet gjennom oppgraderinger og vedlikehold i regi av fylker og kommuner.

Vekst og utvikling i hele Norge

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
572	60	Bedriftsintern opplæring*	150
553	61	Øke midler til regionalt arbeid med næringsutvikling	200
553	65	Regional omstilling - midler til særlig rammede kommuner*	100
572	60	Arktis 2030	10
SUM			460

* Del av tiltakspakke: motvirke økonomiske konsekvenser korona

Sjømatnæringen

Sjømatnæringen er avgjørende for trygge lokalsamfunn og spennende næringsmuligheter langs kysten. Arbeiderpartiet går **imot regjeringens kontrollavgift for fiskeflåten og kutt i føringstilskuddet** fordi det

svækker næringens evne til å opprettholde aktivitet i distriktene. Arbeiderpartiet vil heller **øke aktiviteten langs kysten med et verdiskapingsprogram for økt bearbeidingsgrad i fiskeindustrien på 33 mill. kroner**.

Sjømatnæringen

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
1360	60	Tilskudd fiskerihavner	20
2421	50	Verdiskapingsprogram for fiskeindustrien	33
5574	76	Gå mot kontrollavgift fiskeflåten	42
919	75	Gå mot kutt i føringstilskuddet	5
SUM			100

Maritim næring

Maritim industri er i en spesielt krevende situasjon på grunn av koronapandemien. Sysselsettingen ved norske verft står i fare for å falle med opp mot 60 prosent fram mot 2022. En slik utvikling vil også ha dramatiske konsekvenser for Norges muligheter til å ta lederskap innen nye næringer, og spesielt innen lav- og nullutslippsteknologi.

For å stimulere til aktivitet blant de norske rederiene, foreslår vi å **fjerne taket i nettolønnsordningen for offshoreskip for 1. og 2. termin 2021.**

Arbeiderpartiet foreslår å øke bevilgningene til **miljøvennlig resirkulering av offshoreskip og rigger samt innføre en toppfinansieringsordning for offshoreflåten.** I tillegg til disse forslagene vil vi gjøre nødvendige endringer i støtteordningene, for å sikre at ombygging av skip og fartøyer får maksimal støtte til lav- og nullutslippsteknologi.

Utslippsfrie hurtigbåter er en stor næringsmulighet for Norge. Arbeiderpartiet vil derfor styrke dette arbeidet med 125 mill. kroner, og vurdere om det bør organiseres gjennom et felles fylkeskommunalt utviklingsselskap.

Maritim			
Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
909	73	Reversere regjeringens forslag til kutt i tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk	253
909	73	Fjerning av taket i nettolønnsordningen for 1. og 2. termin 2021 for offshoreskip*	110
2421	77	Miljøvennlig resirkulering av offshoreskip og rigger*	100
2460	52	Toppfinansieringsordning offshoreflåten*	150
920	50	Styrke Maroff-programmet*	20
1420	62	Utslippsfrie hurtigbåter*	125
SUM			758

* Del av tiltakspakke: motvirke økonomiske konsekvenser korona

Reiselivsnæringen

Arbeiderpartiet vil sikre arbeidsplasser innen reiselivsnæringen, som representerer store og små bedrifter over hele landet. Da Norge ble stengt ned i mars, forsvant utenlandske turister over natta. Samtidig stoppet markedet for konferanser og andre større arrangementer helt opp. Reiselivsaktørene går en mørk vinter i møte med mange tomme hotellsenger, ledige nordlysturer og permitterte ansatte.

Arbeiderpartiet foreslår tiltak som skal trygge arbeidsplasser innen reiselivet i hele Norge, og som skal bidra til at vi har en sterk reiselivsnæring når samfunnet åpner igjen.

Kompensasjonsordninger må treffe de som rammes, den må gi nok støtte og den må være på plass så lenge som nødvendig. Arbeiderpartiet foreslår at **det må være en kompensasjonsordning for næringslivet på plass fram til sommeren, at støttegraden må være høyere** når smitteverntiltakene er strenge og at flere omfattes av ordningen. Derfor legger vi inn varighet ut juni, øker justeringsfaktoren i første omgang i november, desember og januar til 0,8.

Ordningen må også justeres slik at folk holdes i jobb og at det stimuleres til aktivitet når det er mulighet til det. Regjeringen må derfor jobbe for å dekke lønnsutgifter i kompensasjonsordningen i tråd med Holden-utvalgets forslag.

For å styrke varigheten og omfanget av kompensasjonsordningen økes bevilgningen med 3,8 mrd. kroner.

For å unngå at mange bedrifter nok engang faller utenfor, vil Arbeiderpartiet også foreslå **en søknadsbasert tilskuddsordning** for bedrifter som ikke i tilstrekkelig grad omfattes av den generelle kompensasjonsordningen, slik som sesongbedrifter. Det foreslås 500 mill. kroner til en slik ordning.

Disse tiltakene gjør det mulig for bedriftene i

reiselivet å planlegge fram i tid, og vi foreslår at denne støtten betales ut så raskt som mulig.

Krisen må brukes til å legge til rette for en bærekraftig reiselivsnæring med gode arbeidsvilkår for sine ansatte. For å bidra til å bygge nye muligheter og jobber innenfor seriøse reiselivsbedrifter, **økes omstillingsmidlene**. Disse midlene suppleres med **en økning i midlene til markedsføring av reiselivet**, for å sikre jobbene bidra til at kundene kommer raskest mulig tilbake igjen når krisen er over.

Reiseliv

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
900	85	Styrking av kompensasjonsordningen: Lenger varighet og økt støttegrad*	3841
900	86	Tilskuddsordning for bedrifter*	500
2421	50	Utviklingsmidler reiseliv*	150
2421	74	Markedsføring av reiselivet*	50
900	74	Visit Svalbard*	5
SUM			4546

* Del av tiltakspakke: motvirke økonomiske konsekvenser korona

Skog

Sirkulær- og bioøkonomien skaper store næringsmuligheter for landbruket og skognæringen. Arbeiderpartiet foreslår derfor å **øke midlene til skogplanting og**

ungskogpleie, gi midler som gjør det mulig å **etablere et nasjonalt anlegg for industriell gjenvinning av tre** samt **utbedre fylkesveier for tømmertransport**.

Skog

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
1137	71	Anlegg for industriell gjenvinning av tre, søknadsbasert	80
1149	1	Skogplanting og ungsogpleie	5
1320	64	Utbedring på fylkesveier for tømmertransport	15
SUM			100

Arbeiderpartiet foreslår å **øke midlene til skogplanting og ungskogpleie**, gi midler som gjør det mulig å **etablere et nasjonalt anlegg for industriell gjenvinning av tre** samt **utbedre fylkesveier for tømmertransport**.

Velferd for alle

Et land med arbeid og bosetting over hele landet er fundamentet for et sterkt fellesskap og for vår felles identitet. Framtidstro lokalt gjør Norge bedre nasjonalt. Derfor er Arbeiderpartiet både byenes og distriktenes parti. I generasjoner har vi vist at Norge lykkes best når vi står sammen - by og land, hand i hand.

Barnehage, skole, eldreomsorg og helsetjenester er viktig i folks hverdag og noe av det viktigste vi kan bruke fellesskapets penger på. For å bygge ut og styrke disse tjenestene trengs en sterk og forutsigbar kommuneøkonomi. Kommunene gikk inn i 2020 med det dårligste økonomiske opplegget for de frie inntektene på minst 15 år. Koronapandemien kom på toppen av dette og krisen er ikke over ennå..

Regjeringen må peke framover og inn i 2021 for å gi kommunene sikkerhet og trygghet for kommunenes økonomi. Da må kommunene få den nødvendige garanti for kompensasjon av tapte skatteinntekter, merutgifter og reduserte inntekter fra kollektivtrafikk også i 2021.

Norske kommuner står overfor store endringer og investeringsbehov. Eldrebølgen, behov

i skoler og klimaendringer krever alle store investeringer. Regjeringens svar er en oppgavekorrigeret realvekst på kun 0,4 prosent, ifølge deres egne tall. Men samtidig får kommunene økte demografikostnader, økte pensjonskostnader, kostnader til barnehagenorm og lærernorm. Med dette svekker regjeringen velferden og øker forskjellene mellom by og land.

Arbeiderpartiet har større ambisjoner for bedre kvalitet i velferd, omsorg og skole. Lærerne, sykepleierne, helsefagarbeiderne og alle de andre som jobber i kommunen, er førstelinjen i velferdstjenestene våre.

Fylkeskommunene må settes bedre i stand til økt innsats for videregående opplæring, omlegging til nullutslippsferger og et bedre kollektivtilbud.

Derfor foreslår Arbeiderpartiet å styrke fylkes- og kommuneøkonomien med 3,45 milliarder kroner i 2021. Ekstraordinære midler utover dette bevilges til fylkene og kommunene gjennom tiltakspakken, for å bekjempe ledigheten.

Retningsvalg for vår felles velferd: offentlig eller privat?

Alle skal kunne leve et liv i frihet, trygghet og verdighet, uavhengig av foreldrenes lommebok, hvor man bor eller hvem man er. Dette er kjernen i sosialdemokratisk tenkning og målet for Arbeiderpartiets politikk. Det ligger derfor til grunn for vårt syn på hvilke oppgaver som bør være fellesskapets - det offentliges - ansvar, og hva som bør overlates til markedet og privat virksomhet.

Utdanning og helse er grunnleggende for frihet og muligheter ellers i livet. Derfor er Arbeiderpartiet en sterk forsvarer av en god, offentlig fellesskole – gratis for alle. Vi insisterer på at alle skal få gratis sykehusbehandling i verdensklasse, om behovet er der. Da skal fellesskapet stille opp, ingen skal bli stående alene. Det krever til gjengjeld styrking av våre felles, offentlige sykehus, og et nei til privatiseringsreformer som svekker dem. Det krever at vi klarer å bremse utviklingen med private helseforsikringer. Norge må aldri bli som USA, og vi må være på vakt mot skritt i den retningen.

Omsorg for eldre som trenger det, er like selvsagt et offentlig ansvar. Arbeiderpartiet mener det samme skal gjelde barnevernet. Det som skiller velferdstjenester som skole, helse og omsorg fra vanlige private produkter, er særlig kombinasjonen av at:

- De dekker basisbehov. Vi “klarar oss ikke uten” omsorg hvis vi må på sykehjem. Barn med dårlig skolegang sliter med det hele livet.
- De er ofte komplekse. Velferdstjenester krever spesielt skjønn og høy kompetanse, og må tilpasses individuelt og personlig. Et godt eksempel er større sykehusoperasjoner.
- Brukerne er gjerne sårbare. Unge elever, alvorlig syke eller demente klarer ikke å være “krevende kunder”.

Høyreregjeringens såkalte ABE-reform har gjort kraftige innhogg i den offentlige velferden, under dekke av å føre til mer avbyråkratisering og effektivisering. Så langt har regjeringen ikke villet evaluere effektene av en reform som gjennom åtte år har kostet offentlige institusjoner 11,4 mrd. kroner, samtidig som den har bidratt til å gi legitimitet til økt privatisering fordi offentlige tjenester har hatt for lite midler til ordinær drift.

Arbeiderpartiet vil erstatte ABE-reformen med en tillitsreform. Reformen innebærer å redusere bruken av markeds mekanismer i alle deler av velferdsstaten, slik som bestiller-utfører-modeller, outsourcing, internfakturering, konkurranseutsetting, privatisering og markedsbasert finansiering av velferdstilbudet. Storting, regjering og departementene skal, i samarbeid med partene, styre offentlig sektor basert på færre og bedre kvalitetsmål. Reformen innebærer også å heve terskelen for å innføre nye brukerrettigheter som fører med seg økte krav til dokumentasjon og rapportering.

For Arbeiderpartiet er grunnleggende velferdstjenester ikke næringspolitikk. Privat kapital og næringslivets kreativitet bør brukes på det som trygger og skaper arbeidsplasser over hele landet – framfor alt det som kan øke eksporten – ikke på å danne sugerør inn i offentlige velferdsbudsjetter.

Det offentlige har i tillegg et åpenbart ansvar for forsvar og sikkerhet, politi, rettsvesen og samfunnets infrastruktur og mye mer. På samferdselsområdet skiller jernbanen seg ut som lite egnet til privatisering og konkurranseutsetting, på grunn av begrensningen skinnegangen setter. Derfor sier vi nei til høyreregjeringens oppsplitting av jernbanen, og nei til EUs jernbanepakke 4.

Suksessfortellingen om Norge handler om mye. Helt sentralt står likevel blandingsøkonomien, som Arbeiderpartiet har vært hovedarkitekten for: den riktige balansen mellom privat og offentlig sektor. Denne har gitt oss en kombinasjon av velstand og sosial rettferdighet som de fleste land i verden kan misunne oss. Nå ser vi tegn til at denne balansen forrykkes, at det skapes for få nye jobber samtidig som den sosiale og geografiske urettferdigheten øker. Derfor trengs en ny Arbeiderparti-ledet regjering.

Vårt felles helsevesen

**Fjerne statsstøttet
privatisering av helsevesenet
og private helseforsikringer**

**Mer penger til
helse for alle**

Arbeiderpartiet mener det er viktig å prioritere helsekronene til felles beste. Derfor vil vi avvikle Høyres statsstøttede privatiseringsreform i sykehusene og avvikle den dyre og byråkratiske eksperimenteringen med statlig eldreomsorg. Vi vil redusere veksten i lederlønninger, konsulenter og antall ledere og gjennomføre tydelige effektiviseringskutt i Direktoratet for e-helse.

Antallet helseforsikringer har økt med 200.000 under denne regjeringen. Arbeiderpartiet er sterkt imot amerikaniseringen av norsk helsevesen den økte forekomsten av behandlingsforsikring gir. Derfor vil vi ha en særavgift for denne typen forsikringer.

Disse omprioriteringene gir **mellom 1,2 og 1,3 mrd. kroner** til bruk på mer helse for alle.

Likeverdige tjenester, uavhengig av adresse og lommebok

En felles offentlig helsetjeneste, styrt av fellesskapet og finansiert over skatteseddelen, er det beste bolverket mot økte forskjeller.

Korona-pandemien gir et stort etterslep av behandlinger i sykehusene. I 2021 vil det bli store utgifter til smittevernutstyr, til å ta igjen behandlinger i rus, psykisk helse, rehabilitering og oppfølging av for eksempel kreft. Dette betyr overtid, kvelds- og helgearbeid og lang åpningstid på poliklinikkene. Regjeringens budsjett leverer ikke engang på sykehusenes laveste anslag for hva som må til for å ta igjen etterslepet. **Arbeiderpartiet foreslår 1 000 mill. kroner mer til sykehusene for 2021.**

I vår sykehusramme prioriterer vi blant annet **å fylle opp deltidsstillinger til heltid, å styrke psykisk helsevern, å styrke ambulansetjenester og å øke norsk intensivkapasitet.** Stortinget gav i høst marsjordre om å innføre tidlig ultralyd og fosterdiagnostikk som en del av svangerskapsomsorgen, vi setter av 250 millioner til dette i sykehusrammen. Øvrige satsninger er psykisk helse for studenter, styrking av rehabiliteringstjenester, hjerne- og ME-forskning, styrking av overgrepsmottak og styrking av ettervern for mennesker med rusproblemer.

Midt i en pandemi leverer høyreregjeringen et budsjett der det blir dyrere å være syk. Regjeringen foreslår å øke helseutgifter på opp mot 723 kroner i året for over 1 million nordmenn. Arbeiderpartiet mener dette er en feil prioritering og **foreslår 1 000 mill. kroner slik at egenandelene blir lavere** enn det regjeringen foreslår neste år. Det betyr at vi heller innfører et felles frikort på samme nivå som dagens egenandelstak 1. De som før brukte begge frikortene, vil med vårt forslag få en lettelse på 2176 kroner. De som kun nådde egenandelstak 1 vil betale 723 kroner mindre med vårt forslag enn med regjeringens.

I Norge er det for lang ventetid på nye legemidler, delvis fordi det tar lang tid å vurdere dem. Arbeiderpartiet **foreslår 10 mill. kroner mer til å gjøre raskere metodevurderinger.**

Likeverdige tjenester, uavhengig av adresse og lommebok

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
732	70	Sykehusene: Mer pasientbehandling og styrke ambulansetjenesten, psykisk helse og fødetilbudet**	1 000
746	1	Få ned ventetid på nye legemidler	10
761	68	Kompetansemidler og rekruttering for helsepersonell i distriktet	50
714	79	Helsefrivillighet	31,7
2752	72	Rimeligere egenandeler: Et felles frikort på samme nivå som dagens egenandelstak 1	1 000
762	60	Gi alle jordmødre i distriktet full stilling	47
SUM			2 138,7

* Del av tiltakspakke: 500 mill. kroner av disse er for å motvirke økonomiske konsekvenser korona

Fakta om todeling i helsetjenesten

- Todeling av helsetjenesten er en reell bekymring i befolkningen. Åtte av ti er bekymret for et todelte helsevesen, seks av ti mener vi allerede er der.
- Over 600 000 har nå privat helseforsikring. Da Regjeringen tok over, var tallet 380 000.
- Bruken av Høyres privatiseringsreform i sykehusene tredoblet seg fra 2017 til 2019.
- I dag tar Høyres privatiseringsreform litt under 300 mill. kroner fra lokalsykehusene, om utviklingen fortsetter, er det en milliard kroner innen 2030.
- Det offentlige er for trege på å ta inn nye medisiner og metoder, det tvinger folk over til private tjenester. Vi ligger bak Danmark og Sverige i tilgjengelighet til de nyeste medisinene.

Sosiale forskjeller i helse

- Det er opp til 13 års forskjell i levealder mellom den nederste inntektsprosenten og den høyeste inntektsprosenten i Norge.
- Kreftpasienter med høy utdanning og inntekt gjennomgående har bedre overlevelse enn pasienter med lavere utdanning og inntekt
- For dem med en inntekt under 200 000 kr og en alder over 45 år, oppgir nærmere 20 pst. at de har en dårlig tannhelse.
- Blant dem som er arbeidsledige, oppgir én av fire at de har et udekket behov for tannlegebehandling.

Fastlegekrisen

Arbeiderpartiet tok initiativ til fastlegeordningen. En egen lege er ikke forbeholdt de med god råd, men er noe alle i landet har rett på. Ordningen er nå i en alvorlig krise. Gjennomsnittlig arbeidstid for fastleger er 55,6 timer per uke. Hver tiende lege jobber mer enn 75 timer i uken. Regjeringen har stemt ned alle forslag om å styrke ordningen. **Arbeiderpartiet vil bruke 350 mill. kroner mer enn regjeringen på å korte ned listelengden til fastlegene og tilrettelegge for flere faste rekrutteringsstillinger i kommunene.** Dette vil korte ned listene til fastlegene, slik at de i snitt får 50 færre pasienter i 2021.

Eldreomsorg

Eldreomsorgen står overfor en enorm oppgave i 2021. Vi må forebygge isolasjon og ensomhet. Vi skal beskytte våre eldre mot et farlig virus,

og samtidig gi gode opplevelser og frihet i hverdagen. Skal det være mulig, må vi ha nok folk på jobb og faste og hele stillinger.

Arbeiderpartiet foreslår derfor 100 mill. kroner til en opptrappingsplan for bemanning og heltid i kommunene. I tillegg vil vi satse på en **helhetlig eldreomsorg som gir kulturtilbud, helseteknologiordninger slik at flere kan bo lengre hjemme og næringsrik mat.** Vi må også ha flere lavterskeltjenester for mennesker med demens og egne skjermingstilbud for særlig utagerende demenssyke. Totalt foreslår vi 290 mill. kroner til disse tiltakene.

Fra 2025 kommer antallet eldre til å øke raskt. Da må vi ha sykehjemsplasser og trygghetsboliger klare. Arbeiderpartiet er skuffet over at regjeringen har halvert takten på bygging av nye plasser og **foreslår å øke tilskuddet til nye sykehjemsplasser med 1 000 nye plasser.**

Eldre			
Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
761	71	Kulturtilbud til eldre - gjeninnføre den kulturelle spaserstokken	15
761	68	Helseteknologiordning for eldre	100
571	60	Opptrappingsplan for bemanning og heltid i kommunene	100
761	69	1000 ekstra sykehjemsplasser og heldøgns omsorgsplasser	100
571	60	Lavterskel tjenester for mennesker med demens	50
714	79	Helsefrivillighet	31,7
SUM			396,7

Folkehelse

God folkehelse er bra for den enkelte og bra for samfunnet. Dessverre er helse ulikt fordelt i befolkningen. Det er grunnleggende urettferdig at barns familie og bakgrunn i så stor grad som nå avgjør om de får lange og gode liv. Arbeiderpartiet vil **satse på brede folkehelsetiltak som treffer hele befolkningen, som én times fysisk aktivitet i skolen og et enkelt skolemåltid.**

Psykisk helse

Regjeringens løfter om en satsing på psykisk helse er ikke innfridd. Særlig psykiatrien i distriktene og lavterskelhjelp har ikke fått den styrkingen som trengs. Arbeiderpartiet foreslår derfor **100 mill. kroner mer til lavterskel psykisk helsehjelp og støtte rundt barn og unge til neste år, samt en styrking av barn- og voksenpsykiatrien i spesialisthelsetjenesten.**

Tannhelse

Tannhelsetjenestene er svært dyre, og det er et problem at ikke alle kan ivareta sin egen tannhelse. Arbeiderpartiet vil ha en gradvis utvidelse av den offentlige tannhelsetjenesten med mål om å likestille den med andre helsetjenester. Vi vil begynne med å **bruke 250 mill. kroner på utvidelse av det offentlige tannhelsetilbudet for unge voksne og utvide refusjonsordningene for grupper med spesielle diagnoser og svak økonomi.** Dette betyr gratis tannhelse til personer i alderen 19 til 21 år og halv pris på tannhelsebehandling for personer i alderen 22 til 25 år.

Bemanning

I en sterk, offentlig helsetjeneste er fagfolkene den ressursen vi må ta best vare på. Dessverre er det i flere deler av landet store utfordringer med å bygge gode fagmiljøer og rekruttere nok personell. Derfor foreslår Arbeiderpartiet nesten **100 mill. kroner til kompetansemidler og rekruttering for helsepersonell i distriktene, til å gi alle jordmødre i distriktene full stilling.**

Helsefrivillighet

Over hele landet finnes det mange frivillige som gjør en enorm innsats for å hjelpe folks hverdag. Arbeiderpartiet foreslår **en pott på 31,7 mill. kroner til å styrke helsefrivilligheten i 2021.**

Bygge ut velferden for alle

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
Psykisk helse			
571	60	Lavterskel psykisk helsehjelp uten henvisning	50
571	60	Bemanning skolehelsetjenesten	50
732	70	Sykehusene: Mer pasientbehandling og styrke ambulansetjenesten, psykisk helse og fødetilbudet*	1000
Tannhelse			
770	70	Utvide den offentlige tannhelsetjenesten for unge voksne	180
2711	72	Styrke refusjon for folk med dårlig råd	50
2711	72	Styrke og forenkle ordningene for refusjon gjennom folketrygden til diagnoser som gir dårlig tannhelse, for eksempel de som har overlevd kreft	20
Folkehelse			
714	79	1 times fysisk aktivitet i skolen	30
714	74	Et enkelt skolemåltid	300
714	79	Munnbindordning for grupper med dårlig råd	10
2790	70	Utvide gratis prevensjon for jenter under 16 år	5,5
Bemanning			
761	68	Kompetansemidler og rekruttering for helsepersonell i distriktene	50
762	60	Gi alle jordmødre i distriktene full stilling, virkning fra 1.7.2021	46,50
SUM			1 792

* Del av tiltakspakke: 1000 av 3000 nye studieplasser for å motvirke økonomiske konsekvenser av korona

De minste barna

Økte barnehagepriser for mange, inntektsgraderte fattigdomsfeller for andre

Rimeligere barnehage og SFO for alle

Lavere barnehagepris

Høyrreregjeringen har økt maksprisen i barnehagen for vanlige familier hvert år. Vi kutter heller i den inkluderingshemmende kontantstøtten for å kunne gi en forutsigbar barnehagepris for alle småbarnsfamilier. Derfor foreslår vi at **barnehageprisen reduseres med 2 805 kroner i året for ett barn, slik at vi tar prisen tilbake til nivået som ble avtalt i barnehageforliket**. Vi vil også **opprette 2 900 nye barnehageplasser, for at verken pris eller plassmangel skal hindre at barn får gå i barnehage**.

Kvalitet i barnehagene

Regjeringen prioriterer ikke nok trygge voksne med riktig kompetanse i barnehagene. **Arbeiderpartiet vil ansette flere barnehagelærere og fagarbeidere i barnehagene, med krav om at minst halvparten av de ansatte skal være pedagoger**. Og vi vil **fortsette å gi barnehagene mer penger til høyere bemanning i et krevende år**.

Gratis SFO for de yngste

Det er nesten 100 000 barn som ikke deltar i leken, læringen og fellesskapet i skolefritidsordningen (SFO). Mange familier velger bort SFO fordi det er for dyrt. Arbeiderpartiet vil ha **gratis SFO etter skoletid for alle 1. klassinger, der vi begynner med fem gratis timer i uka for alle**.

Barnevern

Barnevernet er i krise, og vi svikter dem som trenger det mest. Rapporter, tilsyn, omtaler, ansattes organisasjoner og dommer i EMD bekrefter dette. Høyrreregjeringen tar ikke situasjonen på alvor og avviser det viktigste: flere ansatte med mer tid til barn og foreldre. Fortsatt øker de kommersiell drift, og bruker anbud som er uegnet til å ta vare på sårbare barn og familier.

Vi vil ha et barnevern som driftes i offentlig og ideell regi, og som ikke lar kommersielle selskaper stikke av med penger som skulle vært brukt på barna. **Vi foreslår å øke antall øremerkede stillinger i det kommunale barnevernet med en bevilgning på 200 mill. kroner**.

Oppvekstsvilkår

Forskjellene i Norge øker. Barn og unge kan falle utenfor dersom familien ikke har råd til å delta på fritidsaktiviteter. Koronapandemien gjør det viktigere enn noen gang å sørge for tilbud til alle, og at det finnes aktiviteter som gir mening i hverdagen. Regjeringens fritidskort imøtekommer ikke dette behovet. Arbeiderpartiet vil ha flere inkluderingstiltak for barn og unge og foreslår derfor **full momskompensasjon og gratis utlån av sports- og friluftsutstyr over hele landet**, som kan gi en umiddelbar virkning for barns inkludering.

Barn og unge

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
Barnehager			
571	60	2900 flere barnehageplasser	310
571	60	Kvalitet i barnehagen: øke andelen barnehagelærere til 50 pst.	267
571	60	Redusere maksprisen i barnehagen - til nivået i barnehageforliket	283
571	60	Flere trygge voksne i barnehagen - bedre finansiering av bemanningsnormen	147
Barnevern			
854	60	Kommunalt barnevern, øremerkede stillinger	200
Oppvekstsvilkår			
846	72	Barne- og ungdomstiltak: BUA	45
315	70	Merverdikompensasjon for frivillige organisasjoner	350
SUM			1 602

Sosiale skiller og private skoler

Tettere oppfølging med flere lærere og mer praktisk læring

FAKTA: Vekst i privatskoler

Under høyreregjeringen har det blitt:

- 157 nye privatskoler godkjent
- Over 20.000 privatskoleplasser godkjent
- 48 % flere privatskoleelever i grunnskolen
- 1,7 milliarder kroner mer til privatskoler i statsbudsjettet
- I 2021 foreslår regjeringen ytterligere 280 mill. kroner til privatskoler

Sosiale forskjeller i helse

- Norge mangler lærere, og vil mangle 5800 lærere innen 2040
- 42 % flere ukvalifiserte underviser i skolen
- Halvparten av spesialundervisningen gis av ukvalifiserte
- Ap har foreslått 3000 flere lærere i skolen siden 2017
- Økningen i bevilgninger til privatskoler tilsvarer 2500 lærerårsverk

Kvalifiserte lærere

Flere elever undervises av ukvalifiserte uten lærerutdanning, og lærermangelen øker – særlig i distriktene. For mange lærerstudenter slutter underveis i utdanningen, og for mange lærere har forlatt skolen. Kvalifiserte lærere med nok tid og mer tillit er det viktigste for en god skole. Arbeiderpartiet vil **rekruttere og ansette 1.000 flere lærere**, innføre en tillitsreform, **få mer praksis og pedagogikk i lærerutdanningen** og **opprette et program for å rekruttere lærere tilbake til skolen**.

Tidlig innsats mot frafall

Det er flere som fullfører videregående opplæring, men vi kan ikke være fornøyd med at rundt 10.000 ungdommer hvert år går ut av

videregående uten formelle kvalifikasjoner. Over 88.000 unge i alderen 16-25 år har ikke bestått videregående opplæring og er heller ikke i opplæring. Elever som ikke lærer å lese, skrive og regne godt de første skoleårene, får problemer med videre læring.

Arbeiderpartiet **vil innføre en lese-, skrive- og regnegaranti for sikre alle elever rask intensivopplæring de første skoleårene**. Vi vil gi skolene penger til å opprette innsatsteam med flere lærere, spesialpedagoger og andre fagfolk for å gjennomføre tidlig innsats og bygge et sterkere lag rundt elevene, og gi kommunene mulighet til å ansette 1000 flere lærere og innføre en tillitsreform for å gi mer tid til å følge opp alle elever.

Mer praktisk læring i ungdomsskolen

Det er for lite praktisk læring i skolen, til tross for at halvparten av elevene kommer til å velge yrkesfag og at alle elever lærer bedre av å få

prøve teori i praksis. Arbeiderpartiet vil ha mer praktisk læring i ungdomsskolen og vil begynne med en **satsing på utstyr og utvikling av en mer praktisk ungdomsskole.**

Skole			
Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
226	21	Flere kvalifiserte lærere - rekruttere og ansette 1000 flere lærere	329
571	60	Tidlig innsats - ressurser og innsatsteam til innføring av lese-, skrive- og regnegaranti	104
571	60	Stopp mobbing i skolen: Beredskapsteam mot mobbing og kompetanseheving for ansatte i skolen	15
571	60	100 nye miljøarbeidere i skolen - forebygge mobbing, vold i skolen og psykiske plager	29
571	60	Praktisk læring i ungdomsskolen	50
572	60	Nye læremidler i videregående skole - innføring av nye læreplaner, Fagfornyelsen	50
226	22	Gi lærere mer etterutdanning i klasseledelse, bærekraftig utvikling, digital kompetanse og praktiske- og estetiske fag	200
571	60	Gratis SFO for 1. klasse etter skolen	250
226	21	Program for å rekruttere flere lærere	88
226	71	Vite Meir - tilskudd til vitensenter i Sogndal	5
SUM			1120

Høyere utdanning i hele landet

Sentralisering av høyere utdanning

Flere studieplasser og fagskoleplasser i hele landet

Flere studieplasser

For få studieplasser hindrer lik rett til utdanning og gjør at arbeidslivet mangler kompetanse. Arbeiderpartiet vil ha en langt større satsing på utdanning til flere, og **foreslår 3.000 nye studieplasser i 2021**, med særlig vekt på områder som er strategisk viktige for vår felles velferd og for grønn omstilling – lærerutdanningene, sykepleier- og helse- og sosialfagene, IKT, teknologi og realfag.

Forskning og innovasjon

Arbeiderpartiet etterlyser en sterkere satsing på forskning innen klima og bærekraft, bioøkonomi og de marine og maritime næringene, IKT og datasikkerhet og til fagmiljøene som skal utdanne og utvikle samfunnet og institusjonene våre. Vi vil **styrke forskningsinnsatsen og**

den kunnskapsbaserte samfunnsutviklingen, gjennom 150 mill. kroner til forskning for klima, bærekraft og nye næringer, inkludert nye programmer i Forskningsrådet og **etablering av nye toppforskningssentre.**

Desentralisert utdanning

I framtidens arbeidsliv må langt flere lære mer, og flere må kunne ta kompetanseheving der de bor. Et godt studietilbud over hele landet er grunnleggende for å sikre at offentlig finansiert kunnskap og muligheter for videreutvikling er tilgjengelig for alle. Arbeiderpartiet foreslår en **storsatsing for å gjøre det enklere å få kompetansepåbygging** og å ta mer utdanning som voksen eller ved siden av jobb, og vi vil bygge ut utdanningssystemet til flere og **styrke utdanningsinstitusjonenes regionale rolle.**

Høyere utdanning i hele landet

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
Studentvelferd			
270	74	Styrke psykisk helsehjelp for studenter	20
270	75	3000 nye grønne studentboliger - 1350 flere enn regjeringen	92
2410	50	Ikke kutte reisestipend for studenter og elever	17
Forskning og høyere utdanning			
260	50	Halvere ABE-kuttet for universitets- og høyskolesektoren	97
260	50	3000 nye studieplasser universiteter og høyskoler*	169
572	60	1000 nye fagskoleplasser - 670 til offentlige fagskoler - teknisk fagskole	33,5
240	60	1000 nye fagskoleplasser - 330 til private fagskoler	16,5
285	52	Forskning på klima, velferd og nye næringer - nye programmer i Forskningsrådet og toppforskningssentre	150
SUM			595

Sosial boligpolitikk

Alle har rett til en trygg og god bosituasjon, men boligmarkedet har blitt en forskjellsmaskin. Med galopperende priser til gunst for de som eier en bolig, men desto vanskeligere for de som ikke gjør det. Arbeiderpartiet foreslår følgende satsinger for flere at flere kommer inn i boligmarkedet og for å motvirke ulikhetene i boligmarkedet:

- **Styrke Husbankens utlånsramme med 5 mrd. kroner**
- **Øke bostøtten med 75 mill. kroner**
- **Prøveordninger for å hjelpe folk inn i boligmarkedet, 5 mill. kroner**
- **Utarbeide metodikk for «leie til eie», 5 mill. kroner**

Arbeiderpartiet vil styrke kommuneøkonomien slik at kommunene bedre kan legge til rette for at det bygges flere boliger og foreslår:

- **Innføre statlig rentekompensasjonsordning for kommunale tomtekjøp, 20 mill. kroner**
- **Styrke og utvide områdesatsingsarbeidet med 35 mill. kroner**

Det er et offentlig ansvar at alle skal ha mulighet til en god bolig av god kvalitet. Derfor foreslår Arbeiderpartiet:

- **Øke heistilskuddet slik at eldre kan bo lengre i egen bolig, 20 mill. kroner**
- **Reetablere boligetablering i distriktene, 10 mill. kroner.**

Gjenreise den sosial boligpolitikken

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
2412	90	Styrke Husbankens utlånsramme (under streken)	5000
581	70	Øke bostøtten	75
581	78	Prøveordninger for å hjelpe folk inn i boligmarkedet	5
581	78	Utarbeide metodikk for leie til eie	5
2412	68	Innføring av statlig rentekompensasjonsordning for kommunale tomtekjøp	20
590	65	Styrke og utvide områdesatsingsarbeidet	35
581	79	Heistilskudd	20
581	71	Reetablere boligetablering i distriktene	10
SUM			5 170

Trygghet og nærhet til tjenester

Det skal være trygt å bo i alle deler av landet. Politiet skal kjenne sine lokalsamfunn, ha kapasitet til å forebygge og være raskt på plass når kriminalitet blir begått. Arbeiderpartiet mener regjeringen ikke følger opp enigheten i forliket om politireformen. Særlig er det grunnleggende premisset og enigheten om et styrket nærpolti, klare krav til lokale prosesser og tiltak for kultur og ledelse brutt. For små bevilgninger over tid svekker også gjennomføringen. Opptrappingen må starte nå.

Derfor foreslår vi å **øke de frie driftsmidlene til politiet med 150 mill. kroner og 61 mill. kroner til politiets påtalemyndighet.**

Vi vil også øke domstolenes midler med **25 mill. kroner.**

Kriminalomsorgen har fått for trange rammer. Det går ut over innholdet i soningen, undergraver rehabiliteringen og øker gjentakelsesfaren etter løslatelse. Vi foreslår å **øke driftsmidlene til kriminalomsorgen med 100 mill. kroner, 5 mill. kroner til å utvide ungdomsenhetene for å få**

barn ut av voksenfengsel og 17 mill. kroner til frivillige organisasjoner i kriminalomsorgen.

Arbeiderpartiet vil **styrke rettsikkerheten.** Ofre for kriminalitet skal ikke måtte vente i flere år for å få sin straffesak oppklart, eller oppleve at en voldtektssak henlegges på grunn av ressursmangel. Vi foreslår 4 mill. kroner til drift av krisesentersekretariatet, 1 mill. kroner til Oslo forliksråd og går imot regjeringens kutt på 10 mill. kroner i spesielle rettshjelpstiltak.

For å bedre vanlige folks tilgang til rettshjelp og juridisk rådgivning vil Arbeiderpartiet **etablere nærtjenestesentre over hele landet og setter av 16 mill. kroner til pilotprosjekt.**

Samfunnsberedskapen må styrkes.

Arbeiderpartiet foreslår å **styrke beredskap og lederutdanning i DSB med 30 mill. kroner og dekke kostnadene ved nødnett for 21 mill. kroner.**

Trygghet og nærhet til tjenester

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
440	1	Styrke politidistriktene og sikre flere folk i det lokale politiet	150
440	1	Påtaleløft i politiet - fjerne køen i straffesakskjeden	61
410	1	Domstolene	25
430	1	En straff som virker - stanse nedbyggingen av kriminalomsorgen	100
430	1	Barn ut av voksenfengsel/utvide ungdomsenhetene	5
430	70	Satse på de frivillige organisasjonene i kriminalomsorgen	17
440	70	Tilskudd til drift av krisesentersekretariatet	4
451	1	Styrke DSB og den sivile beredskapen	30
451	22	Sikre kostnadsfri tilgang til nødnett for den frivillige redningstjenesten	21
470	72	Reversere regjeringens kutt i spesielle rettshjelpstiltak	10
400	1	Pilotprosjekt nærtjenestesenter	16
414	1	Etablere et 5. råd ved Oslo forliksråd	1

SUM

440

Rettferdig klimapolitikk

Klima- og naturkrisen blir verre for hver dag som går. Norge er ikke i rute for å nå våre klimaforpliktelser med å halvere utslippskutt innen 2030. Samtidig som Norge har meldt inn et forsterket klimamål om å redusere utslipp med opp mot 55 prosent innen 2030 til FN, viser forslaget til statsbudsjett at regjeringen ikke iverksetter mange og store nok tiltak for nå målene. Klimakutt om ni år krever investeringer og forutsigbare rammebetingelser til grønt næringsliv i dag.

Arbeiderpartiets utslippsbudsjett viser hva slags type målsetninger og tiltak som må til for å kutte utslippene med 55 prosent i ikke-kvotepliktig sektor fram mot 2030.

CO2-avgift

Å sørge for at den som forurenser betaler for sine utslipp er det mest effektive klimatiltaket. Arbeiderpartiet foreslår å **øke CO2-avgiften med 10 prosent årlig fram til 2030, med unntak for bensin og diesel, der avgiften skal økes med 5 prosent årlig fram til 2025**. Dette gir en utslippsreduksjon på 100 000 til 200 000 tonn CO2 i 2021. Men baksiden av medaljen av økt CO2-avgift er en skjev byrdefordeling i klimapolitikken. En krone i avgift utgjør en større del av budsjettet til en husholdning med lav, enn med høy inntekt.

Rettferdig omstilling

Arbeiderpartiet ønsker en rettferdig omstilling. **Derfor er vårt løfte for den kommende stortingsperioden at ingen avgifter skal øke, uten at andre skatter eller avgifter reduseres**

tilsvarende. Derfor reduserer vi skatten for personer med lav og alminnelig inntekt.

Se tabell i kapittel 8 for detaljer om vårt skatte- og avgiftsløfte.

Stopp skattefinansiert luksusforbruk

Elbilpolitikken i Norge begynner å gi resultater. Andelen elbiler i nybilsalget øker stadig. I 2021 forventes flertallet av solgte biler å være elbiler. Etter omleggingen til nytt målesystem for bilers klimagassutslipp blir utslippseffektene mer treffsikre.

Elbilpolitikken skyggeside er at ikke alle får ta del i godene. Selv om elbilen er kraftig subsidiert, må du fremdeles ha råd til å kjøpe bilen i utgangspunktet. Dagens elbilfordeler favoriserer de som har råd til å kjøpe nye og dyre biler. Arbeiderpartiet ser derfor ikke noen grunn til å subsidiere de mest luksuriøse elbilene - de som har råd til dyre biler har også råd til å betale moms på dem.

I praksis betyr det at vi illegger merverdiavgift på elbiler, men med et fradrag på 600 000 kroner. Dersom prisen på bilen overstiger dette beløpet, påløper det alminnelig moms på det overskytende beløpet. En bil som i dag koster 700 000 kroner vil få ilagt moms for 100 000 kroner, slik at den nye kostnaden på bilen blir 725 000 kroner. Det er en prisøkning på 3,6 prosent.

Arbeiderpartiet foreslår samtidig følgende endringer i engangsavgiften for å ivareta

konkurransfordelen til elbilene:

- CO2-komponenten: Lik økning på alle trinn, dvs. med 27,3 % også på de to siste høyeste trinnene. Redusert innslagspunkt på 10 g for å begynne å betale CO2-komponent.
- NOX-komponent: 150 kroner per milligram per kilometer.
- Økt krav om rekkevidde for hybridbiler før de får fullt vektfradrag til 100 km.
- Vektkomponent: nytt trinn over 2 000 kg på 500 kroner.

Avgift på kjøp av bil

Kap	Post	Tittel	Undertittel	Mill. kr.
5521	70	Merverdiavgift	Innføre mva elbiler med fradrag på 600.000 kr.	500
5536	70	Engangsavgift	Øke kravet til elektrisk rekkevidde for ladbare hybrider til 100 km	725
5536	70		Egenvekt. Nytt trinn vekt over 2 000 kg. Kr 500	
5536	70		Lik økning alle trinn i CO2-komponenten. Økt sats på de to høyeste trinnene med 27,3 pst.	
5536	70		Redusere første innslagspunkt CO2-komponent med 10 g, til 77g CO2 per km	
5536	70		NOX-komponent. 150 mg/km.	
SUM				1225

Lading fra Lindesnes til Nordkapp

Den norske bilparken er blant de grønneste i verden. For å få ned utslippene skal den bli enda grønnere. Men med økende antall elbiler på veiene må vi få ned ladekøene og forhindre at strømtomme elbiler stanser i kulda fordi det er langt til neste ladestasjon.

Mange ladestasjoner bygges ut av private aktører, men noen steder trengs det fremdeles drahjelp fra det offentlige.

Arbeiderpartiets ladesatsing for 2021 innebærer blant annet **en pott på 150 mill. kroner for norske kommuner** som ikke har en hurtigladestasjon i dag. Kartet nedenfor viser hvilke kommuner dette gjelder.

Kystriksvegen langs Nordland trekker til seg mange turister. Ladeutbyggingen har gått sakte langs den 650 kilometer lange veien. **Arbeiderpartiet foreslår et tilskudd til Nordland fylkeskommune på 50 mill. kroner for elektrifisering av den flotte kystruta.** Kortere avstand mellom ladestasjonene demper rekkeviddeangsten, men for at Norgesferien 2021 kan bli elektrisk, må også noen ladere

lade lynraskt. Potten er nok til å dekke både en hurtigladestasjon og en lynladestasjon per femte mil.

Ladenettet må håndteres som en like viktig infrastruktur som selve veinettet. **Arbeiderpartiet foreslår å bevilge 10 mill. kroner til Statens Vegvesen for å utarbeide en nasjonal ladestrategi.** Strategien må identifisere hvilke andre strekninger som trenger statlig støtte for å kunne ta del i elbilutviklingen, modeller for kostnadseffektiv drift med mer stabile priser, samt vurdere hvor store ladeparker med minst 50 hurtigladere bør lokaliseres.

Ikke alle har råd til å investere i ny bil eller en brukt elbil, og ladeutstyret som kreves. Med stadig økende kostnader knyttet til forurensning risikerer de med dårlig råd å bli låst inne i gårsdagens teknologi. Arbeiderpartiet vil ha alle med i det grønne skiftet og **foreslår derfor en økning på 10 mill. kroner til Husbanken til en ordning hvor familier med lav inntekt kan søke om støtte til å investere i en ladestasjon ved hjemmet.**

Arbeiderpartiets ladesatsing - Lading fra Lindesnes til Nordkapp

Kartet viser hvilke kommuner som får midler fra potten på 150 mill. kroner slik at det investeres i minst en hurtigladestasjon per kommune. Dette gjelder de røde kommunene som per i dag hverken har en hurtig- eller lynladestasjon (i de gule kommunene er det allerede minst en hurtigladestasjon).

Fylkeskommunen får ansvar for å tildele midlene og finner lokasjon for hurtigladestasjonene i samarbeid med kommunen. I tillegg setter vi av 50 mill. kroner til en ladestasjon på hver femte mil langs Kystriksveien og 10 mill. kroner til Statens Vegvesen for å utvikle en ladestrategi for Norge. Strategien må identifisere nye strekninger som trenger statlig tilskudd, plassering av ladeparker og samarbeid med strømmyndighet for optimal lading i hele landet.

Lading fra Lindesnes til Nordkapp

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
553	68	Tilskudd til fylkeskommunene: En hurtigladestasjon i kommuner som mangler	150
553	68	Tilskudd til Nordland fylkeskommune: Lading langs Kystriksveien	50
581	73	Husbanken: Ny tilskuddsordning lading	10
1320	01	Statens Vegvesen. Plan for elektrisk infrastruktur: koble mot strømmettet, lokalisere ladeparker, identifisere strekninger som trenger statlig bidrag	10
SUM			220

Grønne veivalg som binder hele landet sammen

Klimaendringene merkes allerede. Vi ser det særlig i distriktene hvor flom, ras, tørke og andre ekstreme værphenomen blir en stadig vanligere del av hverdagen. Målsetningene i klimapolitikken er like, men tiltakene er forskjellige. Klimapolitikken må behandle distriktene og byene ulikt.

Arbeiderpartiet vil gjøre det mulig for flere å velge miljøvennlig transport til sine daglige reiser og for frakt av gods. Derfor trenger vi trafikksikre veier, effektive havner og et godt kollektivtilbud. Arbeiderpartiet mener at trafikkveksten i tettstedene skal møtes med bedre tilbud for buss og bane, bedre sykkelveier og bedre gangveier. Dette er viktig for å redusere klimagassutslipp og lokal luftforurensning, men også for å gi bedre framkommelighet i områder med mye kø. Vi går inn for at **staten skal finansiere inntil 70 prosent av de store kollektivutbyggingene i de store byene og foreslår derfor 127 mill. kroner utover regjeringens forslag for 2021.**

Frakt av gods langs kysten må øke for å redusere utslippene. Regjeringen begår en tabbe ved å kutte i Kystverkets budsjett og dermed nedprioritere fiskerihavner og kystinfrastruktur. Arbeiderpartiet vil ruste kysten for framtiden og foreslår derfor **økte investeringer i fiskerihavner og havne- og farledstiltak på hhv. 20 og 50 mill. kroner utover regjeringens forslag.**

Klimaendringene er en utfordring for trygg og sikker ferdsel på veiene våre. Nye skredsikringsprosjekt trygger hverdagen for folk. Arbeiderpartiet foreslår **økte bevilgninger til ras- og skredsikring på 300 mill. kroner utover regjeringens forslag.**

Den digitale framtiden må være digital for alle, uansett hvor du bor. Tilgang til bredbånd varierer mellom bygd og by, men også mellom kommuner i én og samme region. Vi må styrke beredskapen, sikre lik tilgang til digital infrastruktur for alle, og gi grunnlag for desentraliserte tilbud og næringsutvikling i hele landet. Arbeiderpartiet foreslår derfor at det bevilges **totalt 500 mill. kroner til utbygging av høyhastighets internett i hele landet i 2021** og setter derfor av 235,90 mill. kroner mer enn regjeringen.

Grønne veivalg som binder hele landet sammen

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
1332	63	Særskilt tilskudd til store kollektivprosjekter	127
1352	72	Jernbane: Planlegging Intercity - Dovrebanen, Østfoldbanen og Vestfoldbanen	100
1352	72	Jernbane: Planlegging dobbeltspor Jærbanen	10
1352	73	Jernbane: Oppstart Ringeriksbanen	130
1352	73	Jernbane: Narvikterminalen	50
1352	73	Jernbane: Godspakke Innlandet	50
1360	30	Oppstart Stad skipstunnel	60
1360	60	Tilskudd fiskerihavner	20
1360	72	Godsoverføring fra veg til sjø	68
1360	30	Farleder, nyanlegg og større vedlikehold. Blant annet Borg havn.	50
1360	73	Tilskudd til effektive og miljøvennlige havner	20
572	60	Miljøvennlig båt- fergetransport	100
541	60	Bredbånd	236
1320	31	Skredsikring riksveger	150
1320	65	Fylkesveger	100
1320	64	Utbedring på fylkesveier for tømmertransport	15
1310	70	Økt kjøp av FOT-ruter - Florø, Ørsta/Volda og Stokmarknes	40
SUM			1326

Klimavennlige kommuner

Arbeiderpartiet vil styrke det lokale og regionale klimaarbeidet og foreslår derfor å **øke Klimasats med 100 mill. kroner**. Ordningen fremmer klimatiltak i kommuner og fylkeskommuner ved å støtte prosjekter som bidrar til redusert klimagassutslipp og omstilling til lavutslippssamfunnet.

Arbeiderpartiet foreslår **en ny ordning for flere grønne investeringer i norske kommuner**. Kommunalbanken gir allerede grønne lån til kommuner i dag. Fordelen ved å velge grønt framfor grått, utgjør i dag 0,1 prosentpoeng lavere rente. Arbeiderpartiet foreslår at fordelene gjøres fem ganger så stort, til et halvt prosentpoeng. Renterabatten skal gjelde for lån inntil 250 mill. kroner per investering. Dette beløpet tilsvarer f.eks. en mellomstor skole.

I kroner og øre betyr forslaget at et prosjekt til 250 mill. kroner med 30 års nedbetalingstid og 2,5 pst. rente får en total besparelse på 15,1 mill. kroner, tilsvarende 6 pst. av

investeringskostnaden. I tillegg medfører klimariktige prosjekter gjerne besparelser over prosjektets levetid, som følge av lavere energibruk, mindre vedlikeholdsbehov, egenproduksjon av fornybar energi eller at prosjektet er bedre tilpasset et endret klima.

Naturkrisen

Tap av natur er en like stor trussel mot vårt livsgrunnlag som klimaendringene. Tap av arealer og naturmangfold bidrar til å forsterke konsekvensene av klimaendringene. Arbeiderpartiet foreslår å **bevilge 50 mill. kroner til restaurering av natur** utover regjeringens forslag for 2021.

Varmere klima fører med seg et uforutsigbart værmønster med hyppigere ekstremvær, økte nedbørsmengder og raskere snøsmelting. Vi må forebygge og reparere skade fra flom og skred, men også tilpasse oss de klimaendringene som er her allerede. Arbeiderpartiet **foreslår å bevilge 150 mill. kroner utover regjeringens forslag for 2021 til bedre sikring mot flom og skred**.

Naturkrisen

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
1420	38	Restaurering av natur	50
1420	60	Klimasats i kommunene	100
1428	50	Enova Pilot-S program for sirkulærøkonomi	30
1820	60	Tilskudd til flom og skredforebygging	150
SUM			330

Kultur og frivillighet

Kultur

Arbeiderpartiet vil **øke kulturbudsjettet med 870 mill. kroner**, fordi vi skal tilbake til målet om at kulturens andel av statsbudsjettet er 1 prosent. For å bidra til aktivitet og økt deltakelse, styrker vi kulturfondet, filmfondet og den kulturelle grunnmuren i kommunene. I tillegg supplerer vi den nasjonale satsingen med etablering av regionale fond, gjenoppretter den kulturelle spaserstokken og prioriterer et løft for kunstnerøkonomien.

Frivillighet

Frivilligheten gir møteplasser, engasjement, utvikling og tilhørighet i et fellesskap. Frivilligheten skaper gode lokalsamfunn landet

over. Vi vil innføre **full momskompensasjon**, slik at organisasjonene kan bruke sin tid til aktivitet, og sørge for at barn og unge inkluderes, uavhengig av familienes økonomi. Arbeiderpartiet foreslår også å **styrke frivilligsentralene med 20 mill. kroner**.

Samiske kulturformål

Vi vil sikre gode rammevilkår for samiske språk, kultur, næringsliv og samfunnsliv. Samene skal ha reell mulighet til å lære samisk, bruke det i hverdagen og kunne overlevere det til neste generasjon. Arbeiderpartiet mener det er viktig å vektlegge språk og kulturkompetanse i skole, barnevern og helsetjeneste. Arbeiderpartiet **foreslår å styrke Sametinget med 50 mill. kroner for 2021 utover regjeringens forslag**.

Kultur og frivillighet

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
315	70	Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner	350
315	60	Tilskudd til frivilligsentraler	20
315	73	Tilskudd til studieforbund	5,5
315	86	Finnmarksløpet	2
315	86	Lillehammer Olympiske Anlegg	5
315	86	Hell RX Vm i Rallycross	3
320	55	Norsk Kulturfond	90
320	74	Kunsthallene i Norge- samlet satsning	10
320	74	NOKU	1
320	74	Fargespill Østfold	1

Kultur og frivillighet

320	74	Skuespiller- og danseralliansen (inkl etablering musikerallianse)	20
320	74	Kulturrom (tidl. MUO)	13
320	74	Norske Festivaler	1
320	74	Norsk forfattersentrum	5
320	74	Kunstsentrene i Norge, øremerket regionale prosjektmidler	5
320	74	Norwegian Crafts, støtteordning for internasjonal produksjonsstøtte	2,5
320	75	Peer Gynt	4
320	75	Dáiddadállu	1
320	75	Haugaland Kunstverk	2
320	77	Belønningsordning ny norsk dramatikk	15
320	74	Scenekunst Østfold	3
320	74	Norsk Publikumsutvikling	2
320	74	Balansekunst	5
322	70	Museum Nord- Skrei Opplevelsessenter	15
322	70	Ibsen 200 år, formidlingssenter i Skien	3
322	70	The Whale	5
322	70	Olavshallen	5
322	70	Raufoss Industrimuseum	1,5
322	70	Anno Museum	4
323	70	Brageteatret	4
323	70	Oscarsborgoperaen	1
323	70	Opera og Kulturhus i Kristiansund	4
323	70	Arktisk filharmoni	10
323	70	Haugesund Teater	4
323	70	Opera Rogaland	1
323	70	Turneteatret Trøndelag	5
325	78	Norsk Scenekunstbruk (inkl. etablering av musikkbruket)	10
325	78	Fyllingsdalen Teater	2
325	82	Nobels fredssenter	5
325	87	Den kulturelle spaserstokken	10
325	88	Regionale kulturfond	20
326	80	Foreningen !Les	2
326	80	Leser Søker Bok	2
328	70	Museene i Akershus (MiA)	5
328	70	Aust-Agder museum og arkiv, KUBEN	5
328	70	Buskerudmuseet	5

Kultur og frivillighet

328	70	KODE Kunstmuseer og Komponisthjem, Lysøen	10
328	70	Hardanger og Voss museum, Hardanger Fartøyvernsenter	5
328	70	Bååstede	2
328	70	Musea på Sunnmøre	1
328	70	Vestfoldmuseene	5
328	70	Sør-Troms Museum- Anna Rogde	2
328	70	Sør-Troms Museum- Outsider Art	3
328	70	Stiklestad nasjonale kultursenter	0,7
328	78	Norsk Skogfinsk museum	1,5
328	78	Skibladner	2
328	78	Fullriggeren Sørlandet	2
328	78	Høytorp fort og Trøgstad fort- Senter for flyktningehistorien	2
334	50	Filmfondet	50
334	73	Regional filmsatsning, inkl. filmfond i Oslo	25
334	78	Dubbing av barnefilmer	0,25
334	72	Insentivordning for film- og tv-produksjoner	10
337	70	Privatkopieringsvederlag	10
337	71	Utstillingshonorar	20
337	71	Utstillingsvederlag	10
1429	60	Furøya	2
1429	60	Gulatinget Nasjonale kultursenter	5
1429	72	Sjøllingstad uldvarefabrik	1,5
1429	72	Bredalsholmen	1,5
1429	75	Fartøyvernentrene	5
320	55	Andre kulturformål	4,05
846	72	BUA- Utstyrsbibliotek	45
560	50	Sametinget	50

SUM

970

Utenriks og forsvar

Vårt felles forsvar trenger flere folk

Forsvaret skal ivareta Norges sikkerhet, trygghet og handlefrihet, våre interesser og verdier. Basert på NATO-alliansen skal Forsvaret avskrekke og forebygge krig og konflikt. For å kunne håndtere nye og mer sammensatte trusler, trenger Norge et sterkt forsvar, moderne utrustet og med høykompetent personell.

Forsvaret trenger flere folk. Det viktigste enkelttiltaket for å styrke Forsvaret er flere ansatte og vernepliktige ute i de operative avdelingene, først og fremst i Nord-Norge. Dessverre vil regjeringen bare tilføre Forsvaret 57 nye stillinger i 2021. Det er altfor lite.

Arbeiderpartiet foreslår å **øke forsvarsbudsjettet med 500 mill. kroner for at Forsvaret skal kunne ansette 500 flere i 2021**. Flertallet av disse skal til Forsvarets hovedinnsatsområde i Nord-Norge, til Hæren, Sjøforsvaret og Luftforsvaret, ute i de operative avdelingene og tilknyttede støttefunksjoner.

En tryggere, mer rettferdig og grønnere verden

Arbeiderpartiets utenrikspolitikk skal ivareta norske interesser og er forankret i våre sosialdemokratiske verdier: frihet, likhet og solidaritet. På starten av 2020-tallet kjennetegnes verden av mer uro, endring og uforutsigbarhet. Covid-19-pandemien vil prege store deler av verden også i 2021,

med konsekvenser for norsk utenriks- og utviklingspolitikk.

Det er avgjørende for Norge å bidra til en fredelig og regelstyrt utvikling i våre nærområder. Nordområdepolitikken er derfor Norges viktigste fredsprosjekt. Vårt naboskap med Russland må være basert på fasthet og forutsigbarhet, samarbeid og dialog. Vi må hegne om samvirket i nord, ikke minst folk-til-folk-samarbeidet.

Arbeiderpartiet avviser regjeringens kutt og **øker bevilgningene til samarbeid med Russland med 15 mill. kroner**.

Målet med vår solidaritets- og utviklingspolitikk er samfunnsendring, ikke veldedighet. Klimaendringene utgjør en global trussel. De fattigste blir rammet først og hardest. Samtidig trenger utviklingsland tilgang på energi for å komme seg ut av fattigdom. Satsing på fornybar energi har både positiv klima- og utviklingseffekt. De siste årene har regjeringen dessverre kuttet milliardbeløp i bevilgningene til fornybar energi. Arbeiderpartiet foreslår å **styrke klimasatsingen i utviklingspolitikken og støtten til ren energi med 450 mill. kroner**.

Veien ut av fattigdom går gjennom bærekraftig økonomisk vekst, jobbskaping og rettferdig fordeling innenfor rammen av stabile stater. Gjennom statsbygging må offentlig sektor i utviklingslandene settes i stand til selv å levere blant annet helse- og utdanningstjenester. Skal et land ha mål om å klare seg selv, er et fungerende og rettferdig skattesystem med en bred skattebase uunnværlig.

Arbeiderpartiet vil **styrke utviklingslands kapasitet til å innhente skatteinntekter til fellesskapet og foreslår derfor å øke satsingen på skatt for utvikling med 100 mill. kroner.**

Likestillingen har gjort viktige framskritt i mange land, men det skyller nå en konservativ bølge over verden med mål om å innskrenke kvinners rett til å bestemme over egen kropp. Senest

i oktober 2020 ble abort i realiteten forbudt i Polen. Mens USA tidligere har vært en viktig alliert i arbeidet for kvinners rettigheter, har Trump-administrasjonen kuttet drastisk i støtten til dette arbeidet. Bare i Mosambik har 380.000 mennesker mistet tilgang til prevensjonsmidler. Derfor foreslår Arbeiderpartiet å **styrke bevilgningene til seksuell og reproduktiv helse med 363 mill. kroner.**

Utenriks og forsvar

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
1720	1	Øke Forsvarets bemanning med 500 ansatte i 2021	500
1720	1	Forsvarets musikk	10
162	72	Fornybar energi	450
164	70	Likestilling, seksuell/reproduktiv helse	263
164	72	FNs befolkningsfond (UNFPA), seksuell/ reproduktiv helse	100
161	72	Skatt for utvikling (kunnskapsbanken og faglig samarbeid)	100
179	21	Flyktningetiltak i Norge	7
160	72	FNs aidsprogram	15
150	73 (ny)	Solidaritetspott for flyktninger og fordrevne	2 500
115	70	Norges-fremme/ kultureksport	15
118	70	Nordområdetiltak og Russland-samarbeid	15
118	72	Søknadsbasert ordning, nedrustning/kjernevåpen	5

SUM

3980

Innvandring og integrering

FN's kvoteflyktningssystem er den tryggeste og mest rettferdige ordningen for å ta imot mennesker som skal ha varig beskyttelse. Antallet kvoteflyktninger må til enhver tid vurderes opp mot anbefalingene fra FN, hvor mange asylsøkere som kommer til landet, samt mulighetene for rask og god integrering i Norge.

Med bakgrunn i reduserte asylankomster over flere år og fortsatt lave prognoser for kommende år foreslår Arbeiderpartiet å **øke antall kvoteflyktninger for 2021 med 500 personer.**

For at kvoteflyktninger som kommer til Norge skal få en best mulig start og ha forutsetninger for rask integrering, ønsker Arbeiderpartiet å **bevilge 7,5 mill. kroner til kurs i demokrati, likestilling og norsk arbeidsliv for kvoteflyktninger allerede før de kommer til Norge.** Vi vil også gjennomføre **prøveprosjekt med fjernundervisning i norsk i det landet det hentes flest kvoteflyktninger fra.**

Alt for mange personer med innvandrerbakgrunn står utenfor arbeidslivet. Nøkkelen til integrering er arbeid, og veien til arbeid går via utdanning og kvalifisering. Vi vil derfor **styrke de**

kommunale integreringstiltakene med 55 mill. kroner.

Frivilligheten bør få en større rolle i integreringsarbeidet. Det å bli inkludert i lokalt frivillighetsarbeid gir en god mulighet til å bli kjent med lokalsamfunnet, til å bygge nettverk og få erfaringer som fremmer integreringen. Vi vil derfor **øke støtten til frivillige organisasjoner som har aktiviteter rettet mot innvandrerbefolkningen med 15 mill. kroner.**

For mange arbeidsinnvandrere til Norge behersker ikke norsk. Dette er et problem for integreringen, og det er en utfordring for det seriøse arbeidslivet. Organisasjonsgraden

blant arbeidsinnvandrere er også betydelig lavere enn blant befolkningen for øvrig. Sammen med dårlige norskkunnskaper forsterker dette sårbarheten for å bli utsatt for utnyttelse og useriøse forhold i arbeidslivet. Arbeiderpartiet foreslår derfor å bevilge **7,5 mill. kroner til et pilotprosjekt for regionale norskopplæringscentre for arbeidsinnvandrere i samarbeid med frivillige aktører og partene i arbeidslivet.** Senteret skal tilby norskopplæring og andre relevante tjenester til arbeidsinnvandrere, og tilbudet skal ha en innretning som stimulerer til fagforeningsmedlemskap.

Innvandring og integrering

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
291	60	500 flere kvoteflyktninger	100
290	71	Oppbygging av regionale senter for gratis norskopplæring for arbeidsinnvandrere i samarbeid med frivillige organisasjoner og næringslivet	7,5
290	1	Språkopplæring til flyktninger før de kommer til Norge	7,5
291	62	Kommunale innvandrer tiltak	55
291	71	Tilskudd til innv. org og annen frivillig virksomhet	15
SUM			185

Solidaritetspott for flyktninger i nærområdene

Ifølge FNs flyktningekommissær UNHCR er 80 millioner mennesker på flukt i verden. 85 prosent oppholder seg i utviklingsland og konfliktenes nærområder. Den aller viktigste innsatsen for flyktningene gjør vi derfor i disse områdene.

Samtidig er det en ekstrem skjevfordeling i ressursbruken for verdens flyktninger. Utrekninger har vist at for hver krone europeiske land i dag bruker på hjelp til flyktninger i nærområdene, bruker de samme landene 135 kroner på asylsøkere som kommer til Europa. Arbeiderpartiet vil **opprette en**

egen solidaritetspott for flyktninger på utviklingsbudsjettet, i første omgang på 2,5 mrd. kroner. Solidaritetspotten skal bidra til beskyttelse og verdige humanitære forhold for mennesker på flukt, og samtidig gi fattige vertsland i nærområdene bedre muligheter til å ivareta flyktningenes langsiktige behov. Det handler om tak over hodet, mat, vann, helse og utdanning, men også prosjekter som gir flyktninger muligheten til arbeid for å kunne forsørge seg selv og sine familier.

Skatt og avgift

Skatte- og avgiftspolitikken til Arbeiderpartiet skal bidra til å redusere forskjeller, finansiere velferden og sikre forutsigbarhet for folk og bedrifter.

Koronapandemien har skapt usikkerhet for mange familier, bedrifter og norsk økonomi. Det gjør at det er viktigere enn på lenge med forutsigbarhet for både folk og bedrifter.

Samtidig har forskjellene mellom folk økt over lenger tid. Derfor er det viktig å ha et skatte- og avgiftsopplegg som er rettferdig og omfordelende.

Arbeiderpartiet går til valg på skatte- og avgiftsopplegget i vårt alternative budsjett for 2021. Det betyr følgende:

- 1. Samlet skatte- og avgiftsnivå for folks inntekter vil være uendret fra 2020-nivå. Det betyr:**
 - a. Hvis en avgift går opp, må en annen skatt eller avgift ned

- b. Mer omfordeling innenfor dette nivået: De med alminnelige og lave inntekter vil betale mindre i skatt, de med de høyeste inntektene må betale mer i skatt

- 2. Selskapsskatten skal ligge i ro på 22 pst, i tråd med 2020-nivået.**
- 3. Formuesskatten vil være i tråd med skatteforliket i 2016: De med de høyeste formuene må skatte mer, og bunnfradraget økes.**

Enkelt forklart betyr Arbeiderpartiets skatte- og avgiftsopplegg at:

Folk med vanlige og lave inntekter må betale mindre i skatt, folk med høye inntekter og formuer må betale mer i skatt, mens bedriftene får samme skatt som i dag.

I tillegg vil ingen avgifter gå opp uten at det blir gjort tilsvarende reduksjoner i andre skatter eller avgifter.

Med Arbeiderpartiets skatteopplegg vil:

- Åtte av ti skattebetalere i Norge vil betale mindre i inntektsskatt med Arbeiderpartiet enn i dag
- De 20 prosent med høyest inntekt må betale mer i inntektsskatt. De har inntekt høyere enn 750.000 kr i året før skatt.
- Det store flertallet av pensjonistene vil både få mer i pensjonsutbetalinger, og mindre i skatt med oss. Ni av ti pensjonister kommer bedre ut med vårt skatteopplegg enn de gjør i dag.

Senke skatten for de med alminnelige og lave inntekter

Arbeid er den viktigste kilden til et godt liv og god inntekt. Høyreregjeringens økte avgifter på nødvendighetsgoder har rammet de med minst fra før hardest. Koronapandemien har snudd opp ned på hverdagen til mange. Flere går en usikker framtid i møte hvor det som før var en sikker jobb, ikke lenger gir forutsigbarhet for familien. Det krever mer forutsigbarhet fra politisk hold.

Arbeiderpartiet vil **senke skattene for folk med vanlige og lave inntekter**. Samtidig kan de med de høyeste inntektene bidra mer. Koronakrisen har rammet sosialt skjevt. Personer med høy utdanning, høye lønninger og trygge jobber har spart mer enn de egentlig ville fordi forbruksmulighetene ble stoppet

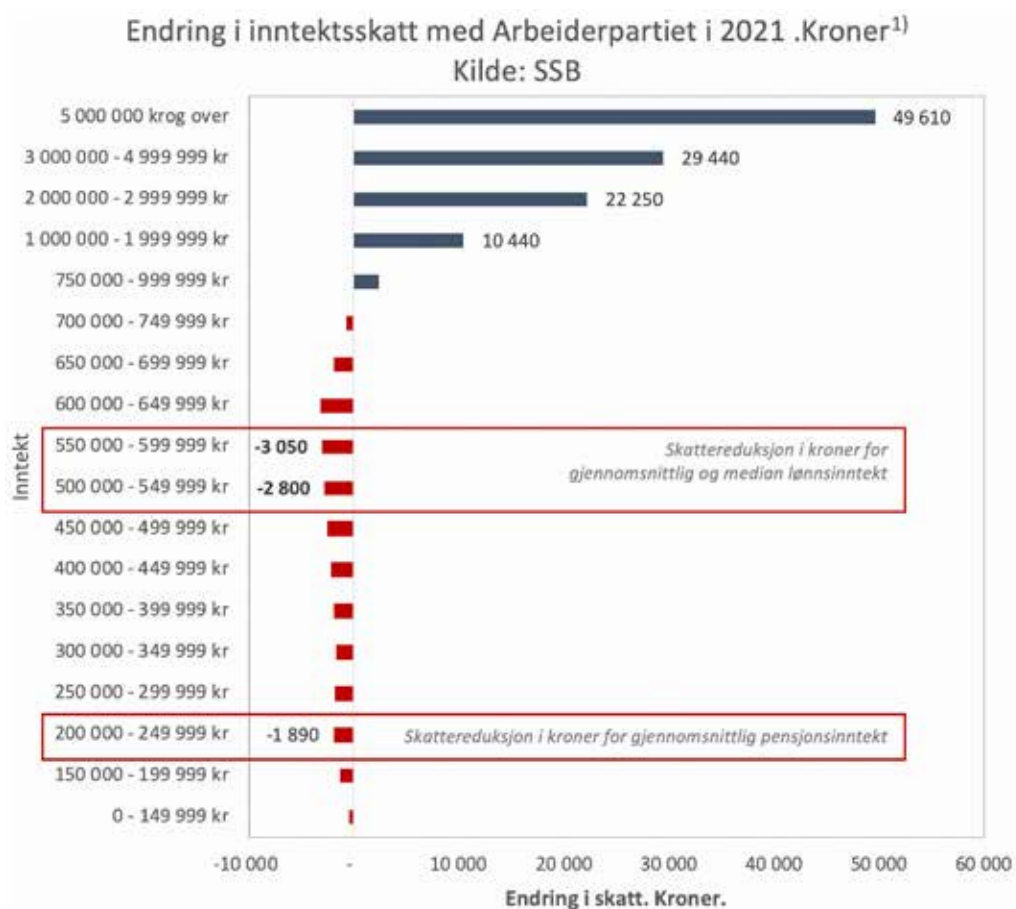
under pandemien. Styringsrenten er null, og de som eier egen bolig, kan nyte godt av lavere boutgifter. For de som har mistet jobben og attpåtil ikke eier egen bolig, er situasjonen den rake motsetningen. En mer rettferdig skatt kan, sammen med arbeidslivs- og velferdspolitikken, gjøre forskjellene mellom folk mindre.

Arbeiderpartiet vil derfor **gjøre skattesystemet mer omfordelende** og foreslår følgende endringer i inntektsskatten:

Skatt	Regjeringen	Arbeiderpartiet
Alminnelig inntekt	22	22
Trinn 1 (fra 184 800 kr)	1,7	1,3
Trinn 2 (fra 260 100 kr)	4,0	3,6
Trinn 3 (fra 639 750 kr)	13,2	15,7
Trinn 4 (fra 999 550 kr)	16,2	18
Innslagspunkt trinn 3	651 250 kr	639 750 kr
Innslagspunkt trinn 4	1 021 550 kr	999 550 kr
Personfradrag	52 450 kr	56 450 kroner (økning på 4000 kr)
Øvre grense for minste- fradrag for pensjonsinntekt	88 700	91 700 (Økning på 3000 kr)
Sats i minste- fradrag lønnsinntekt	46	51
Sats i minste- fradrag pensjonsinntekt	32	37
Fagforeningsfradrag	3850	7 700 (dobling)
Bunnbeløp reisefradrag (pendling)	23 900	15 000 (reduksjon på 8 900 kr)
Økt grense for å betale trygdeavgift	59 650 kr	69 650 kr (økning på 10 000 kr)
Marginalskatt (trinn 4)	46,4 pst.	48,2 pst

Effekten for den enkelte skattyter av disse endringene avhenger av hvor mye inntekt personen mottar. En person med gjennomsnittlig eller median inntekt får redusert skatt med hhv. 3 050 og 2 800 kroner. En person med gjennomsnittlig utbetaling fra folketrygden

får 1 890 kroner mindre skatt. Denne endringen betyr at 80 pst. av skattebetalere får redusert skatt. Personer med høyere inntekt enn 750 000 kroner må betale mer i skatt. Figuren nedenfor illustrerer gjennomsnittseffekter av endringene i inntektsskatt per inntektsintervall:

1) Sammenlignet med regjeringens forslag for 2021.

Figur 1. Lavere skatt på folks inntekt har en dokumentert effekt på arbeidstilbudet. Finansdepartementet anslår at per 100 millioner kroner i lavere skatt på arbeid gir dette 5,7 millioner kroner i inntekter. Det vil si at effekten på statsbudsjettet av denne skatteendringen kan være så mye som 115 millioner kroner i inntekter for staten.

Petroleumsskatt

Våren 2020 vedtok et bredt flertall på Stortinget en midlertidig endring i petroleumskattningen. Arbeiderpartiet legger til grunn enigheten hos flertallet om at de midlertidige endringene i petroleumsskatteloven må omfatte ilandførings-terminalen på Veidnes, og forventer at dette gjennomføres.

Billigere å være fagorganisert og å komme seg på jobb

Fagforeningsfradraget har stått stille etter at høyreregjeringen tok over. Det er en politikk som gjør det dyrere å være fagorganisert. I stedet for å svekke det organiserte arbeidslivet, vil Arbeiderpartiet støtte opp under den norske

modellen og fagbevegelsen og vil derfor doble fagforeningsfradraget til 7 700 kroner.

Vi setter ned egenandelen for arbeidsreiser fra 23 900 kr til 15 000 kr. Det betyr at en pendler kan reise 25 kilometer lenger med skattefradrag, fordi fradraget blir gjeldende for reiseavstander lengre enn 42 km. Med regjeringens forslag gjelder fradraget først fra 67 km.

I tillegg foreslår Arbeiderpartiet å halvere det årlige sparebeløpet i ordningen med individuell pensjonssparing (IPS). IPS gir mindre skatt til personer med høy inntekt som har mulighet til å spare mye til pensjon. Av fordelingshensyn foreslår vi at årlig sparebeløp settes til 20 000 kroner, som er høyere enn dagens gjennomsnittlige sparebeløp.

Vi **dobler** fagforeningsfradraget!

Avgifter

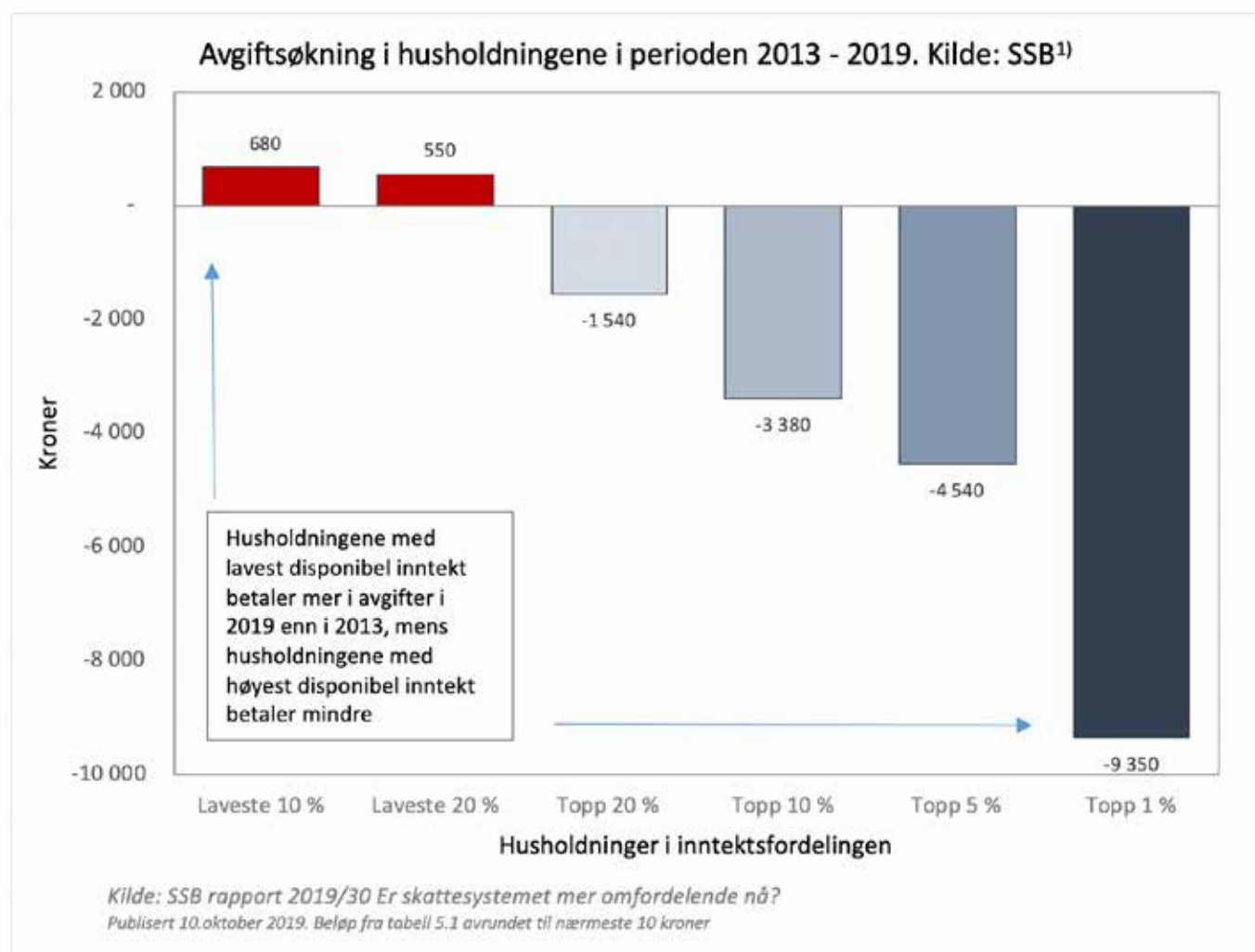
Høyreregjeringen har finansiert skattekuttene med økte avgifter. Disse er nå økt med 6,7 mrd. kroner, noe som særlig har gått utover de med lavest inntekter.

SSB-bekreftet i desember 2019 at skattesystemet er mindre omfordelende nå enn før Solberg tok over. Der ble også fordelingen av avgiftsendringer i perioden 2013 – 2019 presentert. I rapporten står det:

«Avgiftslettelsene i perioden gjelder i hovedsak avgifter knyttet til kjøp av bil, og

særlig at engangsavgiften har blitt redusert. En nedsettelse av engangsavgiften kommer særlig personer med høye inntekter til gode, siden disse i større grad kjøper kostbare biler med høy engangsavgift. (...) I sum gir dette en svak avgiftslettelse i perioden, se tabell 5.1, men hvor lettelsene i større grad kommer de med høyest inntekt til gode, blant annet som følge av lettelsene knyttet til kjøp av bil. **Husholdninger med lav inntekt opplever en svak avgiftsskjerpelse, som forklares ved at avgiftsøkningene i stor grad har vært rettet mot typiske nødvendighetsgoder».**

Figur 2: Arbeiderpartiet vil sette en stopper for den urettferdige avgiftspolitikken. Derfor forplikter Arbeiderpartiet seg til at enhver avgiftsøkning skal motsvares med en lavere skatt for personer eller redusert avgift.

Merverdiavgift på luksusbiler

Dagens fordeler ved kjøp av elbil favoriserer de som har råd til å kjøpe nye og dyre biler. Arbeiderpartiet ser ingen grunn til å subsidiere de som har råd til å kjøpe de dyreste bilene. De har også råd til å betale moms på de siste kronene. I praksis betyr det at vi ilegger merverdiavgift på elbiler, men med et fradrag på 600 000 kroner. Se nærmere omtale under kapittel 4. Rettferdig klimapolitikk.

Arbeiderpartiet foreslår samtidig følgende endringer i engangsavgiften for å ivareta konkurransefordelen til elbilene:

- CO₂-komponenten: lik økning på alle trinn, dvs. med 27,3 % også på de to siste høyeste trinnene. Redusert innslagspunkt på 10 g CO₂ per km for å begynne å betale CO₂-komponent.
- NO_x-komponent: 150 kroner per milligram per kilometer
- Økt krav om rekkevidde for hybridbiler før de får fullt vektfradrag til 100 km
- Vektkomponent: nytt trinn over 2000 kg på 500 kroner

Private helseforsikringer

Arbeiderpartiet mener det er viktig å prioritere helsekronene til felles beste. Under denne regjeringen har antallet helseforsikringer økt med 200 000. Helseforsikringer går hånd i hånd med økt bruk av private helseaktører, og vi får stadig høre eksempler på at folk kommer raskere fram i køen med en privat helseforsikring, fordi private aktører holder av kapasitet. Aleris skriver på sine nettsider:

«Hos oss kan du få røntgen, MR, CT, ultralyd og mammografi helsekontroll nesten uten ventetid, dersom du har helseforsikring eller velger å betale selv. Ønsker du å betale privat eller benytte helseforsikring kan du som regel få time innen 48 timer.»

Et samfunn der bruken helseforsikringer spiller en stor rolle, er en amerikanisering av helsetjenesten, som vi ikke er tjent med. De som har råd til å betale for egne helseforsikringer, har også råd til å bidra til vår felles velferd. Arbeiderpartiet foreslår å innføre en

omsetningsavgift på private helseforsikringer på behandling på 25 prosent. Denne avgiften gir økt proveny på 420 mill. kroner utover regjeringens forslag for 2021.

Kutt i overprisede gebyrer

Riksrevisjonen har avdekket at høyreregjeringen krever mer i betaling enn det koster å tilby statlige tjenester. Riksrevisjonen omtaler dette som en skjult skatt på om lag 600 mill. kroner. Den skjulte skatten treffer ungdom som skal ta teoriprøve eller foto til førerkort, som betaler 68 mill. kroner for mye for dette til Statens Vegvesen. De som kjøper eller selger bolig, betaler til sammen 89 mill. kroner for mye til Statens Kartverk for å registrere endringer i eiendommen. Folk i gjeldsfella, som skal gjøre opp for seg, betaler 200 mill. kroner for mye til domstol og politi.

Arbeiderpartiet foreslår å **kutte disse overprisede gebyrene** tilsvarende med 588 mill. kroner.

CO₂-avgift

Å sørge for at den som forurensar betaler for sine utslipp er det mest effektive klimatiltaket. Avgiftene må øke for å redusere utslippene. Arbeiderpartiet foreslår å **øke CO₂-avgiften med 10 prosent årlig fram til 2030, med unntak for bensin og diesel, der avgiften skal økes med 5 prosent årlig fram til 2025.** Dette gir en utslippsreduksjon på 100 000 til 200 000 tonn CO₂ i 2021.

I tillegg må innblandingen av biodrivstoff øke. Arbeiderpartiet mener grepet i fjor med å legge veibruksavgift på biodrivstoff utover omsetningskravet var feilslått. Vi foreslår å **fjerne veibruksavgift på biodrivstoff utover omsetningskravet**, til en kostnad på 255 mill. kroner.

I budsjettforslaget for 2020 fjernet regjeringen fritaket for CO₂-avgift for elektrolyse og metallurgiske prosesser. Forslaget kom brått og truet konkurranseevnen til norske industriarbeidsplasser. Arbeiderpartiet forslo heller å inngå en avtale med næringen for en gradvis opptrapping av CO₂-avgiften. Regjeringen foreslår en opptrappingsplan for

økt CO2-avgift. Arbeiderpartiet mener at denne opptrappingsplanen bør forankres i en avtale med næringen.

Tollfri import av klær

Arbeiderpartiet kjempet lenge for å ivareta norske arbeidsplasser i varehandelen ved å stanse subsidieringen av utenlands netthandel. Samtidig som 350-kronersgrensa ble fjernet, åpnet regjeringen opp for tollfri import av klær. Å frita klær og tekstiler sendt til norsk forbruker for toll, samtidig som tilsvarende varer sendt til norske næringsdrivende ilegges toll vil utgjøre en konkurransevridning i norsk varehandels disfavør.

Arbeiderpartiet **foreslår å oppheve tollfritaket på klær inntil 3000 kr fra januar 2021**, noe som gir et proveny på 179 mill. kroner.

Taxfree

Arbeiderpartiet mener det er feilslått helsepolitikk at ikke-røykere kan å øke alkoholkvoten og at 200 sigaretter eller 250 gram snus kan kjøpes avgiftsfritt ved innreise til Norge. **Arbeiderpartiet foreslår derfor å halvere tobakkskvoten og fjerne adgangen til veksle tobakkskvoten med alkohol**, noe som gir et proveny på 400 mill. kroner.

Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2021 viser vårt løfte om at ingen avgifter går opp uten at andre skatter eller avgifter går ned i praksis:

- Avgiftene øker med 1 721 millioner kroner
- Inntektskatten reduseres med 1 889 millioner kroner

De med høyeste inntekter og formuer må skatte mer

Arbeiderpartiet mener folk med vanlige og lave inntekter bør betale mindre og at de rikeste kan betale mer i skatt. Vårt skatteopplegg er mer omfordelende. Høyre vil fjerne formuesskatten, noe som ville ført til 33 100 nye nullskatteyttere. Regjeringens ønske om å gi 100 pst. rabatt på aksjer i formuesskatten innebærer et skattekutt på 2,5 millioner kroner til de aller rikeste. Arbeiderpartiet foreslår at færre vanlige småsparere med formue i bank og bolig skal betale formuesskatt, men heller øke skatten for de aller rikeste. Vårt forslag er i tråd med skatteforliket i 2016, hvor Arbeiderpartiet mente at satsene i formuesskatten burde være høyere.

Arbeiderpartiet foreslår følgende innretning på formuesskatten:

- Verdsettingsrabatt for primærbolig beholdes på 75 pst.
- Verdsettingsrabatt for aksjer, driftsmidler og næringseiendom settes til 20 pst
- Bunnfradrag på 200 000 kroner mer enn i dag, altså totalt 1,7 mill. kroner
- Sats 1,1 prosent med tilleggssats på 0,2 pst. for formuer over 20 mill. kroner

Antall personer som på denne måten får redusert skatt er 192 400. Antall personer som må betale mer i formuesskatt er 357 700. Gjennomsnittlig økt formuesskatt er 2 100 kroner. Dette gir en økt inntekt på 7,215 mrd. kroner til felles velferd, sammenlignet med regjeringens forslag for 2021.

Hva skiller Arbeiderpartiet og Høyreregjeringens skattepolitikk?

- Arbeiderpartiet mener at folk med vanlige og lave inntekter bør betale mindre i skatt, mens de rikeste kan betale mer i skatt.
- Arbeiderpartiet vil ikke øke noen avgifter uten å samtidig gjøre tilsvarende reduksjoner på andre skatter eller avgifter. Høyre har brukt økte avgifter til å saldere budsjettene sine. Det rammer særlig husholdningene med lavest inntekter.
- Arbeiderpartiet vil redusere de økende økonomiske forskjellene og foreslår derfor å øke formuesskatten på de største formuene i formuesskatten.

Fakta om forskjeller

- Årlig vekst i formuesulikhet er doblet under Solbergregjeringen
- De superrike, det vil si de 0,01 prosent rikeste, tjener 6 prosent av all inntekt i landet.
- I 2016 hadde de 10 prosentene som eier mest i Norge 58 prosent av den private formuen i Norge.
- De 1 prosent med størst formue eier 21 prosent av Norges totale private formue. I 2005 eide de bare rundt 16 prosent.
- De 10 prosent rikeste har like stor andel av formuen i Norge som samme gruppe har i Storbritannia, et land med en lang historie som et forskjellssamfunn.
- I 2013 fantes det om lag 200 milliardærer i Norge. Nå er det 362.

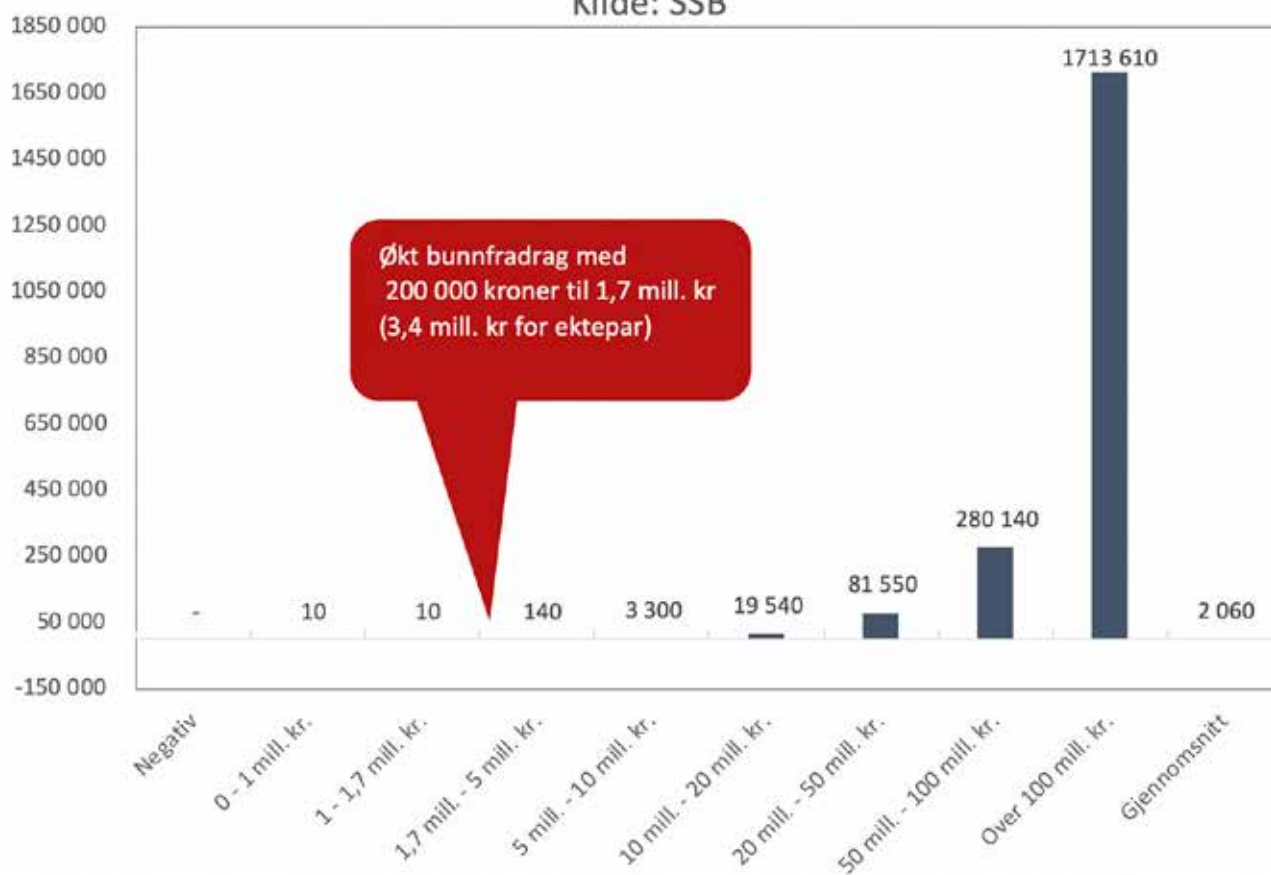
Arbeiderpartiets skatte- og avgiftsopplegg for 2021

Kap	Post	Tittel	Undertittel	Mill. kr.
5501	70/72	Omfordelende inntektsskatt*	Se tabell side 53 og figur side 54	-2024
5501	70		Individuell pensjonssparing (IPS). Halvere årlig sparebeløp (20 000kr)	135
Sum inntektsskatt				-1 889
5521	70	Merverdiavgift	Innføre mva elbiler med fradrag på 600 000 kr.	500
5536	70	Engangsavgift	Øke kravet til elektrisk rekkevidde for ladbare hybrider til 100 km	725
5536	70		Egenvekt. Nytt trinn vekt over 2 000 kg. Kr 500	
5536	70		Lik økning alle trinn i CO2-komponenten. Økt sats siste to trinn på 27,3 pst.	
5536	70		Redusere første innslagspunkt CO2-komponent med 10 g, til 77g CO2 per km	
5536	70		NOX-komponent. 150 mg/km.	
5543	70	CO2-avgift	Øke CO2-avgiften på mineralske produkter med 10 pst., men samtidig redusere veibruksavgiften på mineralolje og bensin, slik at den effektive CO2-avgiften på mineralolje og bensin kun økes med 5 pst.	170
5538	70	Veibruksavgift	Ikke redusere veibruksavgiften på mineralolje og bensin, slik at den effektive CO2-avgiften på mineralolje og bensin kun økes med 5 pst.	170
5538	70		Ikke ilegge veibruksavgift utover omsetnings-krav på biodrivstoff	-255
5521	71	Omsetningsavgift	Omsetningsavgift på private helseforsikringer på behandling. Sats 25 pst.	420
5511	70	Toll	Fjerne tollfri grense for import av friimport-grense på 3 000 kr.	179
3440 / 3410 / 3904 / 4320 / 3595	07 / 01 / 02	Gebyrer	Fjerne overprisede gebyrer. Anslag overprisede gebyrer Tabell 12.1 Prop 1LS 2020-2021	-588
5521 / 5526	70	Taxfree	Halvert tobakkskvote på taxfree og fjerning av adgang til veksle om tobakkskvoten til 1,5 liter vin eller øl.	400
Sum avgifter				1 721
SUM SKATT- OG AVGIFT (inntekt)				-168
5501	75	Formuesskatt	Verdsettelse næringseiendom og aksjer 80%. Sats 1,1 + nytt trinn på 1,3 for formuer over 20 mill. Økt bunnfradrag på 200 000	7216
SUM INNTEKTER I 2021				7 048

Økning i formuesskatt fordelt etter nettoformue. Kroner.

Kilde: SSB

Omprioriteringer

For å finansiere våre satsinger, prioriterer Arbeiderpartiet på noen retningsgivende områder pengebruken annerledes enn høyreregjeringen.

Dette er noen av våre omprioriteringer:

Vi prioriterer at staten skal effektivisere sin ressursbruk og samtidig bygger opp kompetanse i egen organisasjon. Oslo kommune kan vise til innsparinger på om lag om lag 1 million kroner per konsulent som byttes ut med en fast ansatt. Nav har beregnet at de sparer mellom 850.000 og én million kroner i året per årsverk ved å ansette i stedet for å leie inn. Arbeiderpartiet foreslår derfor å kutte i konsulentbruken med 2,4 mrd. kroner i 2021. Vi vil heller å bruke pengene på å ansette flere i hele stillinger i de samme institusjonene og foreslår derfor en økning på 1,2 mrd. kroner til faste ansettelser i staten.

For å styrke tilskuddet til bemanning i små og ideelle private barnehager reduserer vi tilskuddet til private barnehager med 1,5 %, også fordi vi mener forutsetningen for likt tilskudd er at kommunene skal kunne stille like krav.

Lærerspesialistordningen omprioriteres for å sikre flere kvalifiserte lærere i skolen, og i etterutdanningsordningen prioriterer vi praktisk-estetiske fag, digitale læremidler og klasseledelse.

På helsefeltet avvikler vi regjeringens høyreideologiske prosjekter fritt behandlingsvalg og statlig finansiert

eldreomsorg, og prioriterer ressursene til de offentlige sykehusene og eldreomsorg i kommunene.

Vi trekker den statlige støtten til organisasjonen Human Rights Service, og bruker i stedet pengene på rosa kompetanse i politiet, for økt kunnskap om LHBTI-personer og hatkriminalitet.

Vi kutter den inkluderingshemmende kontantstøtten, og prioriterer ressursene til bedre og billigere barnehager og gratis SFO til 1. klassinger. Vi innfører samtidig en midlertidig ventestøtte slik at ingen skal være uten inntektssikring i påvente av barnehageplass.

Elbilpolitikkenes skyggeside er at ikke alle får ta del i godene. Selv om elbilen er kraftig subsidiert, må du fremdeles ha råd til å kjøpe bilen i utgangspunktet. Dagens elbilfordeler favoriserer de som har råd til å kjøpe nye og dyre biler. Arbeiderpartiet ser derfor ikke noen grunn til å subsidiere de mest luksuriøse elbilene - de som har råd til dyre biler har også råd til å betale moms på dem. Vi vil heller bruke pengene på en ladesatsing over hele landet, slik at alle får en reell mulighet til å kjøpe utslippsvennlige biler.

Omprioriteringer

Fra	Beløp mill. kr i vårt budsjett	Beløp mill. kr i vårt budsjett	Til
Fjerne momsfriftaket for de dyreste el-bilene	500	220	Minst en hurtigladestasjon i alle kommuner i Norge, og en hurtigladestasjon hver 5 mil på Kystriksveien. Inkluderer også 10 mill. til ladestøtte for lavinntektsfamilier.
Bruker ikke penger på regjeringens forslag om lavere verdsettelse aksjer og eiendom i formuesskatten	1100	1000	Rimeligere egenandeler: Et felles frikort på samme nivå som dagens egenandelstak 1
Kutt i innkjøp av konsulenttenester	2400	1200	Ansette i faste stillinger i staten
Avvikle regjeringens privatiseringsreform fritt behandlingsvalg	-351	500 i ordinær ramme	Mer til offentlige sykehus: Mer pasientbehandling og styrke ambulansetjenesten, psykisk helse og fødetilbudet
Omsetningsavgift på private helseforsikringer	420	500 i ordinær ramme	
Reduserer tilskuddet til private barnehager med 1,5 %	-147	267	Flere barnehagelærere og øke pedagognormen til 50%
Kutt i kontantstøtta	-745	310 + 250	2 900 flere barnehageplasser og SFO for 1. klasse (5 timer i uka)
Kutter støtten til Human Rights Service	-1,8	1,8	Styrke hatkriminalitetsarbeidet i justissektoren
Avvikle statlig finansiert eldreomsorg	-302,2	250	Flere sykehjemsplasser, opptrappingsplan for bemanning + tjenester for mennesker med demens
Økte gebyrinntekter for Arbeidstilsynet og Petroleumstilsynet ved flere tilsyn	-20	20	Høyere aktivitet Petroleumstilsynet og Arbeidstilsynet
Lærerspesialistordningen	-229	329 + 200	Flere kvalifiserte lærere i skolen, mer etterutdanning i klasseledelse, bærekraftig utvikling, digital kompetanse og praktiske- og estetiske fag

Tiltakspakke for å motvirke økonomiske konsekvenser av korona

Høsten 2020 preger kampen mot koronapandemien hele det norske samfunnet. Etter å sikre liv og helse, er det viktigste vi gjør å hindre at mennesker faller varig ut av jobb. Bedrifter og arbeidsfolk skal være trygge på at fellesskapet stiller opp så lenge som det trengs. Den tryggheten gir Arbeiderpartiet. Derfor legger vi inn forslag om å forlenge inntektssikringsordningene og kompensasjonsordningen frem til sommeren, samt kraftige arbeidsmarkedstiltak og målretta tiltak for å øke aktiviteten.

Faren er stor for at den urovekkende utviklingen vi så i arbeidslivet før pandemien, med en fallende andel i jobb og en ledighet som bet seg fast som uførhet, forsterkes. Vi kan ikke tillate at koronakrisen gjør at folk faller varig ut av arbeidsmarkedet. Det vil svekke grunnlaget for vår felles velferd i framtiden.

Arbeiderpartiets alternative budsjett er derfor mer ekspansivt enn regjeringens forslag. I 2021 er vi nødt til å ikke bare slå ned smitten, men også få ned ledigheten

Arbeiderpartiet foreslår derfor en tiltakspakke på 14,7 mrd. kroner, for å sikre arbeidsplasser

og rettferdighet. Den totale oljepengebruken for 2021 blir da 345,8 mrd. kroner. Bruken av oljepenger tilsvarer 3,4 pst av den anslåtte verdien av Statens pensjonsfond utland ved inngangen til året, opp fra 3,2 pst i regjeringens forslag.

Tiltakspakken består først og fremst av midlertidige tiltak som er proporsjonale med koronavirusets negative effekter på bedrifters omsetning og folks inntekt. Dersom koronapandemien rammer mindre hardt og varer kortere, vil kostnadene bli langt mindre. Særlig i en pandemi som denne, er det å sikre arbeidslediges inntekt både positivt for økonomien og det er ikke minst rettferdig å begrense tapene til de av oss som mister jobben grunnet vår felles kamp mot smitten.

De aktivitetsskapende tiltakene består av oppgaver fellesskapet skal løse og stimulering av investeringer som kutter klimautslipp. Finanspolitikken må brukes aktivt til å bekjempe krisen, og tiltakene justeres og suppleres ettersom situasjonen utvikler seg.

Rettferdig inntektssikring

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
2541	70	Gjeninnføre ferietillegget på dagpenger*	3400
2541	70	Rom til forlengelse av maksimal permitteringsperiode*	85
2541	70	Videreføre forhøyet sats på dagpenger*	705
2541	70	Utsette gjeninnføring av 3 ventedager for dagpenger*	175
2541	70	Gjeninnføre lavere inntektskrav for dagpenger (0,75G)*	115
2541	70	Utvide maksimal periode for mottak av dagpenger*	800
2543	70	Videreføre den midlertidige ordningen for selvstendig næringsdri-vende og frilansere*	473
2541	70	Gjeninnføre inntektssikringsordning for lærlinger*	7
2651	70	Utvide maksimal periode for mottak av arbeidsavklaring-spenger som arbeidssøker*	150

DELSUM**5910****Kraftigere arbeidsmarkedstiltak for å få flere i jobb**

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
634	76	4000 flere tiltaksplasser*	508
634	77	300 flere VTA-plasser*	40
605	1	Ekstra oppfølging av permitterte og arbeidsledige*	130
572	60	Bedriftsintern opplæring*	150
920	50	Industri 4.0 - kompetanseprosjekter i industrien*	20
572	60	Yrkesfagmilliard: Fond for å sikre lære-plasser og opplæring i ar-beidslivet i kriserammede lærefag*	50
260	50	1000 ekstraordinære studie-plasser*	56

DELSUM**954****Bedre kompensasjonsordninger for bedriftene**

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
900	85	Styrking av kompensasjonsordningen: Lenger varighet og økt støttegrad*	3841
900	86	Tilskuddsordning for bedrifter *	500
325	77	Videreføre kompensasjonsordning for arrangører og under-leve-randører*	300
335		Ekstraordinær mediestøtte*	50

DELSUM**4691**

Målretta tiltak for å øke aktiviteten

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
2421	50	Utviklingsmidler reiseliv*	150
2421	74	Markedsføring av reiselivet*	50
900	74	Visit Svalbard*	5
909	73	Fjerning av taket i nettolønnsordningen for 1. og 2. termin 2021 for offshoreskip*	110
2421	77	Miljøvennlig resirkulering av offshoreskip og rigger*	100
2460	52	Toppfinansieringsordning offshoreflåten*	150
920	50	Styrke Maroff-programmet*	20
1420	62	Utslippsfrie hurtigbåter*	125
1428	50	Enova - ekstraordinære utslippskutt i industrien*	350
576	61	Vedlikehold og rehabilitering i fylkeskommuner *	1000
576	60	Vedlikehold og rehabilitering i kommuner*	500
553	65	Regional omstilling - midler til særlig rammede kommuner*	100
DELSUM			2660

732	70	Ekstraordinær styrking av sykehusene*	500
-----	----	---------------------------------------	-----

TOTALSUM 14 715

Kapitaltilførsel

Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
225	90	Bedre og grønnere skoler, barnehagebygg og svømmeanlegg - 5 mrd til nybygg, rehabilitering og klimatiltak i ny rentekompensasjonsordning	5000
950	95	Etablering av nasjonal grunninfrastruktur for hydrogen	1000
950	91	Omprioritering til skaleringsprogram Investinor	-92
2412	90	Styrke Husbankens utlånsramme, nye lån i 2021 *	350
5312	90	Styrke Husbankens utlånsramme, avdrag*	-3
950	91	Skaleringsprogram Investinor (under streken)	260
SUM KAPITALTILFØRSEL			6515
		<i>*Utlånsrammen til Husbanken økes med 5 mrd.</i>	

Vedlegg

UTGIFTER

Utgifter			
Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
115	70	Norges-fremme/ kultureksport	15
118	72	Søknadsbasert ordning, nedrustning/kjernevåpen	5
118	70	Nordområdetiltak og Russland-samarbeid	15
150	73 (ny)	Solidaritetspott for flyktninger og fordrevne	2500
160	72	FNs aidsprogram	15
161	72	Skatt for utvikling (kunnskapsbanken og faglig samarbeid)	100
162	72	Fornybar energi	450
164	72	FNs befolkningsfond (UNFPA), seksuell/ reproduktiv helse	100
164	70	Likestilling, seksuell/reproduktiv helse	263
179	21	Flyktningetiltak i Norge	7
226	71	Vite Meir - tilskudd til vitensenter i Sogndal	5
226	21	Program for å rekruttere flere lærere tilbake til skolen	88
226	22	Gi lærere mer etterutdanning i klasseledelse, bærekraftig utvikling, digital kompetanse og praktiske- og estetiske fag	200
226	21	Flere kvalifiserte lærere - rekruttere og ansette 1000 flere lærere	329
240	60	1000 nye fagskoleplasser - 330 til private fagskoler	16,5
254	70	Kompetansereform: Styrke studieforbundene	10
258	21	Kompetansereform: nytt bransjeprogram - transport	15
258	21	Kompetansereform: Partsstyrt kompetansefond	130
260	50	Kompetansereform: etter- og videreutdanning tilpasset sesongbaserte yrker	5
260	50	Kompetansereform: Desentraliserte utdanningstilbud over hele landet	40
260	50	Halvere ABE-kuttet for universitets- og høyskolesektoren	96,5
260	50	3000 nye studieplasser universiteter og høyskoler	168,9
270	74	Styrke psykisk helsehjelp for studenter	20
270	75	3000 nye grønne studentboliger - 1350 flere enn regjeringen	92
285	52	Forskning på klima, velferd og nye næringer - nye programmer i Forskningsrådet og toppforskningssentre	150
290	1	Språkopplæring til flyktninger før de kommer til Norge	7,5
291	71	Oppbygging av regionale senter for gratis norskopplæring for arbeidsinnvandrere i samarbeid med frivillige organisasjoner og næringslivet	7,5
291	71	Tilskudd til innv. org og annen frivillig virksomhet	15

Utgifter			
291	62	Kommunale innvandrer tiltak	55
291	60	500 flere kvoteflyktninger	100
315	86	Finnmarksløpet	2
315	86	Hell RX Vm i Rallycross	3
315	86	Lillehammer Olympiske Anlegg	5
315	73	Tilskudd til studieforbund	5,5
315	60	Tilskudd til frivilligsentraler	20
315	70	Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner	350
320	74	NOKU	1
320	74	Fargespill Østfold	1
320	74	Norske Festivaler	1
320	75	Dáiddadállu	1
320	75	Haugaland Kunstverk	2
320	74	Norwegian Crafts, støtteordning for internasjonal produksjonsstøtte	2,5
320	74	Scenekunst Østfold	3
320	75	Peer Gynt	4
320	55	Andre kulturformål	4,05
320	74	Norsk forfattersentrum	5
320	74	Kunstsentrene i Norge, øremerket regionale prosjektmidler	5
320	74	Kunsthallene i Norge- samlet satsning	10
320	74	Kulturrom (tidl. MUO)	13
320	77	Belønningsordning ny norsk dramatikk	15
320	74	Skuespiller- og danseralliansen (inkl etablering musikerallianse)	20
320	74	Norsk Publikumsutvikling	2
320	74	Balansekunst	5
320	55	Norsk Kulturfond	90
322	70	Raufoss Industrimuseum	1,5
322	70	Ibsen 200 år, formidlingssenter i Skien	3
322	70	Anno Museum	4
322	70	The Whale	5
322	70	Olavshallen	5
322	70	Museum Nord- Skrei Opplevelsessenter	15
323	70	Oscarsborgoperaen	1
323	70	Opera Rogaland	1
323	70	Brageteatret	4
323	70	Opera og Kulturhus i Kristiansund	4

Utgifter			
323	70	Haugesund Teater	4
323	70	Turneteatret Trøndelag	5
323	70	Arktisk filharmoni	10
325	78	Fyllingsdalen Teater	2
325	82	Nobels fredssenter	5
325	78	Norsk Scenekunstbruk (inkl. etablering av musikkbruket)	10
325	87	Den kulturelle spaserstokken	10
325	88	Regionale kulturfond	20
325	77	Videreføring kompensasjonsordning for arrangører og underleverandører*	300
326	80	Foreningen !Les	2
326	80	Leser Søker Bok	2
328	70	Stiklestad nasjonale kultursenter	0,7
328	70	Musea på Sunnmøre	1
328	78	Norsk Skogfinsk museum	1,5
328	70	Bååstede	2
328	70	Sør-Troms Museum- Anna Rogde	2
328	78	Skibladner	2
328	78	Fullriggeren Sørlandet	2
328	78	Høytorp fort og Trøgstad fort- Senter for flyktningehistorien	2
328	70	Sør-Troms Museum- Outsider Art	3
328	70	Museene i Akershus (MiA)	5
328	70	Aust-Agder museum og arkiv, KUBEN	5
328	70	Buskerudmuseet	5
328	70	Hardanger og Voss museum, Hardanger Fartøyvernssenter	5
328	70	Vestfoldmuseene	5
328	70	KODE Kunstmuseer og Komponisthjem, Lysøen	10
334	78	Dubbing av barnefilmer	0,25
334	72	Insentivordning for film- og tv-produksjoner	10
334	73	Regional filmsatsning, inkl. filmfond i Oslo	25
334	50	Filmfondet	50
335	71	Ekstraordinær mediestøtte*	50
337	70	Privatkopieringsvederlag	10
337	71	Utstillingsvederlag	10
337	71	Utstillingshonorar	20
351	70	Trepartssamarbeid for likestilling	1
351	70	Likestilling mellom kjønn	10
351	72	LHBTI-organisasjoner	10

Utgifter			
351	73	Likestillingssentre	20
353	50	Likestillings- og diskrimineringsombudet	9
400	1	Pilotprosjekt nærtjenestesenter	16
410	1	Moderne domstoler med lyd og bilde	25
414	1	Etablere et 5 råd ved Oslo forliksråd for å få ned saksbehandlingstid	1
430	1	Barn ut av voksenfengsel, utvide u-enhetene og etablere overgangsavdeling	5
430	70	Satse på de frivillige organisasjonene i kriminalomsorgen	17
430	1	En straff som virker - stanse nedbyggingen av kriminalomsorgen	100
440	70	Styrke hatkriminalitetsarbeidet i justissektoren, øremerkes Rosa kompetanse Justis	1,8
440	70	Tilskudd til drift av krisesentersekretariatet	4
440	1	Skjertpet innsats mot arbeidslivskriminalitet (5 mill A-krimsentre, 5 mill Økokrim)	10
440	1	Påtaleløft i politiet - fjerne køen i straffesakskjeden	61
440	1	Styrke politidistriktene og sikre flere folk i det lokale politiet	150
451	22	Sikre kostandsfri tilgang til nødnett for den frivillige redningstjenesten	21
451	1	Styrke DSB og den sivile beredskapen	30
470	72	Reversere regjeringens kutt i spesielle rettshjelpstiltak	10
541	60	Tilskudd til bredbåndsutbygging	235,9
553	63	Arktis 2030	10
553	68	Tilskudd til Nordland fylkeskommune: Lading langs Kystriksveien	50
553	65	Regional omstilling - midler til særlig rammede kommuner*	100
553	68	Tilskudd til fylkeskommunene: En hurtigladestasjon i kommune som mangler	150
553	61	Øke midler til regionalt arbeid med næringsutvikling	200
560	50	Sametinget	50
571	60	Rammetilskudd til kommuner	2450
	Herav	Stopp mobbing i skolen: Beredskapsteam mot mobbing og kompetanseheving for ansatte i skolen	15
	Herav	100 nye miljøarbeidere i skolen - forebygge mobbing, vold i skolen og psykiske plager	28,5
	Herav	Praktisk læring i ungdomsskolen	50
	Herav	Lavterskel psykisk helsehjelp uten henvisning	50
	Herav	Bemanning skolehelsetjenesten	50
	Herav	Opptappingsplan for bemanning og heltid i kommunene	100
	Herav	Tidlig innsats - ressurser og innsatsteam til innføring av lese-, skrive- og regnearanti	104

Utgifter

	Herav	Flere trygge voksne i barnehagen - bedre finansiering av be- manningsnormen små, ideelle og enkeltstående private barne- hager	147
	Herav	Gratis SFO for 1. klasse etter skolen - opptrapping med 5 timer per uke i 2021	250
	Herav	Kvalitet i barnehagen: flere barnehagelærere - øke pedagog- normen til 50 %	267
	Herav	Redusere maksprisen i barnehagen med 255 kr i måneden - til nivået i barnehageforliket	283
	Herav	2900 flere barnehageplasser	310
	Herav	Senke listene til fastlegene, styrke legevaktsordningen og flere faste fastlegestillinger	350
571	60	Lavterskel tjenester for mennesker med demens	50
572	60	Rammetilskudd til fylkeskommuner	600
	Herav	Yrkesfagmilliard: Pilotprosjekt - hospitering for rådgivere i un- gdskolen for mer kunnskap om yrkesfag	10
	Herav	Yrkesfagmilliard: Stipend for at flere fagarbeidere skal bli yrkesfaglærere	10
	Herav	Yrkesfagmilliard: Pilotprosjekt - nasjonal læreplassgaranti	30
	Herav	1000 nye fagskoleplasser - 670 til offentlige fagskoler	33,5
	Herav	Nye læremidler i videregående skole - innføring av nye lære- planer, Fagfornyelsen	50
	Herav	Yrkesfag: Tilskudd til særlig kostnadskrevende linjer (landslinjer)	50
	Herav	Yrkesfagmilliard: Oppdatert og moderne utstyr i undervisnin- gen	100
	Herav	Miljøvennlig båt- fergetransport	100
572	60	Bedriftsintern opplæring*	150
572	60	Yrkesfagmilliard: Fond for å sikre læreplasser og opplæring i arbeidslivet i kriserammede lærefag*	50
575	60	Styrke toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tje- nester	300
576	60	Vedlikehold og rehabilitering i kommuner*	500
576	61	Vedlikehold og rehabilitering i fylkeskommuner*	1000
581	78	Prøveordninger for å hjelpe folk inn i boligmarkedet	5
581	78	Utarbeide metodikk for leie til eie	5
581	71	Reetablere boligetablering i distriktene	10
581	73	Husbanken: Ny tilskuddsordning lading	10
581	79	Heistilskudd	20
581	70	Øke bostøtten	75
590	65	Styrke og utvide områdesatsingsarbeidet	35
605	1	Tettere oppfølging av unge	50

Utgifter

605	1	Ekstra oppfølging av permitterte og arbeidsledige*	130
634	77	300 flere VTA-plasser*	40
634	76	4000 flere tiltaksplasser*	508
640	1	Arbeidstilsynet, driftsutgifter	63,65
642	1	Petroleumstilsynet, økt aktivitet	10
714	79	Munnbindordning for grupper med dårlig råd	10
714	79	Helsefrivillighet	31,7
714	79	1 times fysisk aktivitet i skolen	30
714	74	Et enkelt skolemåltid	300
732	70	Mer pasientbehandling og styrke ambulansetjenesten, psykisk helse og fødetilbudet	1000
746	1	Få ned ventetid på nye legemidler	10
761	71	Kulturtilbud til eldre - gjeninnføre den kulturelle spaserstokken	15
761	68	Kompetansemidler og rekruttering for helsepersonell i distriktet	50
761	68	Helseteknologiordning for eldre	100
761	69	1000 ekstra sykehjemsplasser og heldøgns omsorgsplasser	100
762	60	Gi alle jordmødre i distriktet full stilling, virkning fra 1.7.2021.	46,5
770	70	Utvide den offentlige tannhelsetjenesten for unge voksne	180
844	70	Ventestøtte fra 01.08.21	75
846	72	BUA- Utstyrsbibliotek	45
854	60	Kommunalt barnevern, øremerkede stillinger	200
900	74	Visit Svalbard*	5
900	1	Tilskudd til norske geoparker	5
900	85	Styrking av kompensasjonsordningen: Lenger varighet og økt støttegrad*	3 841
900	86	Tilskuddsordning for bedrifter*	500
909	73	Fjerning av taket i nettolønnsordningen for 1. og 2. termin 2021 for offshoreskip*	110
909	73	Reversere regjeringens forslag til kutt i tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk	253
919	75	Gå mot kutt i føringstilskuddet	5
920	50	Styrke Maroff-programmet*	20
920	50	Industripilot 4.0 - kompetanseprosjekter i industrien*	20
950	54	Skaleringsprogram Investinor	140
1100	21	Klimatilpasning og beredskapslagre	10
1112	50	Veterinærinstituttet	5
1115	1	Pilot Mattilsynet	5
1137	71	Anlegg for industriell gjenvinning av tre, søknadsbasert	80
1149	1	Skogplanting og ungsogpleie	5

Utgifter			
1161	75	Tilskudd til oppsyn i statsalmenninger (fjellstyrer)	5
1301	50	Samferdselsforskning - forskning på Klimakur 2030	10
1310	70	Økt kjøp av FOT-ruter - Florø, Ørsta/Volda og Stokmarknes	40
1320	1	Statens Vegvesen. Plan for elektrisk infrastruktur: koble mot strømmettet, lokalisere ladeparker, identifisere strekninger som trenger statlig bidrag	10
1320	64	Utbedring på fylkesveier for tømmertransport	15
1320	28	Økt utekontroll av vogntog	50
1320	65	Tilskudd til fylkesveger (næringsveger)	100
1320	31	Skredsikring riksveger	150
1332	63	Tilskudd til store kollektivprosjekter	127
1352	72	Jernbane: Planlegging dobbeltspor Jærbanen	10
1352	73	Jernbane: Narvikterminalen	50
1352	73	Jernbane: Godspakke Innlandet	50
1352	72	Jernbane: Planlegging Intercity - Dovrebanen, Østfoldbanen og Vestfoldbanen	100
1352	73	Jernbane: Oppstart Ringeriksbanen	130
1360	60	Tilskudd fiskerihavner	20
1360	73	Tilskudd til effektive og miljøvennlige havner	20
1360	30	Farleder, nyanlegg og større vedlikehold. Blant annet Borg havn.	50
1360	30	Oppstart Stad skipstunnel	60
1360	72	Godsoverføring fra veg til sjø	68,4
1420	38	Restaurering av natur	50
1420	61	Klimasats	100
1420	62	Utslippsfrie hurtigbåter*	125
1428	50	Enova Pilot-S program for sikrkulærøkonomi	30
1428	50	Enova - ekstraordinære utslippskutt i industrien*	350
1429	72	Sjøllingstad uldvarefabrik	1,5
1429	72	Bredalsholmen	1,5
1429	60	Furøya	2
1429	60	Gulatinget Nasjonale kultursenter	5
1429	75	Fartøyvernsentrene	5
1618	1	Skatteetaten	7,5
1618	1	Skatteetaten	20
1720	1	Forsvarets musikk	10
1720	1	Øke Forsvarets bemanning med 500 ansatte i 2021	500
1800	21	Havindstrategi	5
1820	26	Regulatorisk sandkasse for ny energiteknologi	5

Utgifter			
1820	60	Tilskudd til flom- og skredofrebygging	150
1840	50	CCS: sikre videre framdrift og ivareta kompetanse	30
2309	01	Lønnsutgifter, erstatte konsulenter med faste	1234,55
2410	50	Ikke kutte reisestipend for studenter og elever	16,5
2412	68	Innføring av statlig rentekompensasjonsordning for kommunale tomtekjøp	20
2421	74	Innovasjon Norge. Tilgjengeliggjøring og forenkling	20
2421	71	Delprogram modne klynger	25
2421	50	Verdiskapingsprogram for fiskeindustrien	33
2421	74	Markedsføring av reiselivet*	50
2421	77	Miljøvennlig resirkulering av offshoreskip og rigger*	100
2421	50	Utviklingsmidler reiseliv*	150
2426	71	Tilskudd til testfasiliteter - sirkulær økonomi	10
2460	52	Toppfinansieringsordning offshoreflåten*	150
2530	70	Konsekvens av engangsstønad på 2018-nivå	44
2541	70	Gjeninnføre inntektssikringsordning for lærlinger for nye tilfeller*	7
2541	70	Rom til forlengelse av maksimal permitteringsperiode*	85
2541	70	Gjeninnføre lavere inntektskrav for dagpenger (0,75G) for nye tilfeller*	115
2541	70	Utesette gjeninnføring av 3 ventedager for dagpenger*	175
2541	70	Videreføre forhøyet sats på dagpenger*	705
2541	70	Utvide maksimal periode for mottak av dagpenger*	800
2541	70	Gjeninnføre ferietillegget på dagpenger*	3400
2543	70	Viderføre den midlertidige ordningen for selvstendig næringsdrivende og frilansere*	473
2651	70	Utvide maksimal periode for mottak av arbeidsavklaringspenger som arbeidssøker*	150
2661	75	Styrket støtte til barnebriller	80
2670	73	Videreføre skjermingstillegg for uføre	54
2670	70	Heve minste pensjonsnivå for enslige	128
2711	72	Styrke og forenkle ordningene for refusjon gjennom folketrygden til diagnoser som gir dårlig tannhelse, for eksempel de som har overlevd kreft	20
2711	72	Styrke refusjon for folk med dårlig råd	50
2752	72	Rimeligere egenandeler: Et felles frikort på samme nivå som dagens egenandelstak 1	1000
2790	70	Utvide gratis prevensjon for jenter under 16 år	5,5
5574	76	Gå mot kontrollavgift fiskeflåten	42
5615	80	Styrke Husbankens utlånsramme	1
SUM SATSINGER			34 778,9

OMPRIORITERINGER

Omprioriteringer			
Kap	Post	Tittel	Mill. kr.
117	77	EØS-finansieringsordningen (lavere utbetalingstakt)	-660
117	78	Den norske finansieringsordningen (lavere utbetalingstakt)	-540
150	70	Nødhjelp og humanitær bistand (omdisponert til ny post 150.73)	-1620
150	72	FNs flyktningekommissær (UNHCR) (omdisponert til ny post 150.73)	-380
151	72	Stabilisering av land i krise og konflikt (omdisponert til ny post 150.73)	-150
159	75	Regionbevilgning Afrika	-965
159	71	Regionbevilgning Europa og Sentral-Asia	-220
159	76	Regionbevilgning Asia	-50
164	73	Sårbare grupper (omdisponert til ny post 150.73)	-50
200	1	Omprioritering: Kunnskapsdepartementet, fra administrasjon til flere kvalifiserte lærere i skolen	-40
220	1	Omprioritering: Utdanningsdirektoratet, fra administrasjon til flere kvalifiserte lærere i skolen	-60
226	22	Omprioritere fra lærerspesialistordningen til flere kvalifiserte lærere i skolen	-229
226	22	Omprioritere innenfor midler til etter- og videreutdanning for lærere til praktisk estetiske fag, digitale læremidler og klasseledelse	-200
228	70/71	Omprioritering fra tilskudd private profilskoler til program for å rekruttere lærere tilbake til skolen	-88
271	1	Omprioritering fra NOKUT - administrasjon, redusere ABE-kuttet i forskning og utdanning	-32
272	50	Omprioritering fra Diku - administrasjon, redusere ABE-kuttet i forskning og utdanning	-39
273	50	Omprioritering fra UNIT - administrasjon, redusere ABE-kuttet i forskning og utdanning	-29
285	53	Omprioritering i Forskningsrådet, til forskning på klima, velferd og nye næringer	-150
291	71	Utpøving ved klippekortordning	-15
325	71	Kultur som næring	-5
400	70	Kutt i støtten til HRS og overføre midlene til Hatkrimarbeid	-1,8
571	65	Fjerne regionsentertilskudd	-202,9
571	60	Omprioritering: Redusere tilskuddet til private barnehager med 1,5 % for å styrke bemanningen i barnehager	-147
621	63	Velferdsobligasjoner	-10
643	50	Statens Arbeidsmiljøinstitutt	-10

Omprioriteringer			
701	21	Reduksjon i midler til Akson	-100
714	74	Omprioritere skolefrukt til skolematordning	-20,7
732	70	Avvikle fritt behandlingsvalg, Høyres privatiseringsreform	-351
732	70	Redusere antall ledere og vekst i lederlønninger i helseforvaltningen	-100
744	1	Effektiviseringskutt i direktoratet for e-helse	-50
761	65	Avvikle statlig finansiert eldreomsorg	-302,2
761	21	Fjerne unødvendig byråkrati i FRPS eldrereform "leve hele livet"	-30
761	68	Omprioritere til felles helseteknologiordning	-20
761	21	Omprioritere til felles helseteknologiordning	-18,3
761	21	Fjerne administrasjon av statlig finansiert eldreomsorg	-7,5
770	70	Effektiviseringskutt hos odontologiske kompetansesentrene	-10
844	70	Kontantstøtte erstattes med ventestøtte (fra 01.08.21)	-745
846	21	Fritidskort	-20
846	61	Fritidskort	-40
900	1	Dekning for Geoparker, omprioriteres internt på NFDs driftsbudsjett	-5
915	1	Regelrådet	-11,1
930	70	DOGA	-15
950	54	Omprioritering til skaleringsprogram Investinor	-50
1720	1	Felleskapasiteter/ stabsfunksjoner	-10
2309	01	Kutt i innkjøp av konsulentttjenester	-2 465,1
2421	50	Reduksjon i landsdekkende innovasjonslån og etablerertilskudd fase 1	-100
2421	50	Bioøkonomiordningen	-30
2530	71	Engangsstønad (sats fra 2018)	-329
3640	9	Arbeidstilsynet, økte gebyrinntekter ved flere tilsyn	-10
3642	3	Petroleumstilsynet, økte gebyrinntekter ved flere tilsyn	-10
5615	80	Styrke Husbankens utlånsramme renter	-1
714 / 732	21/78	Effektiviseringskutt i statlige kompetansetjenester	-30
SUM OMPRIORITERINGER			-10 774,6

Fylkes- og kommunetabell

Arbeiderpartiet styrker inntektene til fylkeskommunene med 600 mill. kroner ut over regjeringens forslag. I dette ligger en øremerking av 100 mill. kroner til miljøvennlige ferger og hurtigbåter. Tabellen viser fordeling av frie inntekter for den enkelte fylkeskommune.

Fylkeskommunenes frie inntekter	
Fylkeskommune	(1 000 kr)
Viken	92 788
Oslo	50 950
Innlandet	35 335
Vestfold og Telemark	34 953
Agder	28 089
Rogaland	41 972
Vestland	67 735
Møre og Romsdal	31 604
Trøndelag	45 295
Nordland	36 202
Troms og Finnmark	35 075
HELE LANDET	500 000

Ap foreslår i vårt alternative budsjett 2,45 mrd. kroner mer til kommunene neste år. I tabellen under er en fordeling av dette på kommunenivå

Kommunetabell 2019	
Kommune	(1 000 kr)
0301 Oslo	312 661
1101 Eigersund	6 650
1103 Stavanger	65 209
1106 Haugesund	16 351
1108 Sandnes	34 877
1111 Sokndal	1 715
1112 Lund	1 592
1114 Bjerkreim	1 380
1119 Hå	8 363
1120 Klepp	8 474
1121 Time	8 265
1122 Gjesdal	5 376
1124 Sola	12 540

Kommunetabell 2019

1127 Randaberg	5 078
1130 Strand	5 826
1133 Hjelmeland	1 488
1134 Suldal	2 141
1135 Sauda	2 411
1144 Kvitsøy	387
1145 Bokn	545
1146 Tysvær	5 246
1149 Karmøy	18 328
1151 Utsira	263
1160 Vindafjord	4 273
Totalt for kommunene i Rogaland	216 778
1505 Kristiansund	10 531
1506 Molde	14 630
1507 Ålesund	29 294
1511 Vanylven	1 670
1514 Sande	1 327
1515 Herøy	4 043
1516 Ulstein	3 864
1517 Hareid	2 393
1520 Ørsta	4 908
1525 Stranda	2 169
1528 Sykkylven	3 381
1531 Sula	4 383
1532 Giske	3 809
1535 Vestnes	3 212
1539 Rauma	3 444
1547 Aukra	1 748
1554 Averøy	2 603
1557 Gjemnes	1 353
1560 Tingvoll	1 635
1563 Sunndal	3 415
1566 Surnadal	2 809
1573 Smøla	1 189
1576 Aure	2 083
1577 Volda	4 946
1578 Fjord	1 570

Kommunetabell 2019

1579 Hustadvika	6 298
Totalt for kommunene i Møre og Romsdal	122 705
1804 Bodø	22 930
1806 Narvik*	10 411
1811 Bindal	897
1812 Sømna	1 151
1813 Brønnøy	3 864
1815 Vega	753
1816 Vevelstad	411
1818 Herøy	1 033
1820 Alstahaug	3 472
1822 Leirfjord	1 336
1824 Vefsn	6 277
1825 Grane	897
1826 Hattfjelldal	849
1827 Dønna	893
1828 Nesna	1 001
1832 Hemnes	2 356
1833 Rana	11 721
1834 Lurøy	1 510
1835 Træna	380
1836 Rødøy	868
1837 Meløy	3 299
1838 Gildeskål	1 184
1839 Beiarn	699
1840 Saltdal	2 409
1841 Fauske	4 383
1845 Sørfold	1 152
1848 Steigen	1 472
1851 Lødingen	1 216
1853 Evenes	835
1856 Røst	406
1857 Værøy	556
1859 Flakstad	781
1860 Vestvågøy	5 405
1865 Vågan	4 480
1866 Hadsel	3 852

Kommunetabell 2019

1867 Bø	1 456
1868 Øksnes	2 201
1870 Sortland	4 863
1871 Andøy	2 380
1874 Moskenes	646
1875 Hamarøy*	1 703
Totalt for kommunene i Nordland	118 389
3001 Halden	13 901
3002 Moss	21 381
3003 Sarpsborg	25 346
3004 Fredrikstad	35 529
3005 Drammen	45 122
3006 Kongsberg	12 220
3007 Ringerike	13 220
3011 Hvaler	2 099
3012 Aremark	761
3013 Marker	1 715
3014 Indre Østfold	13 227
3015 Skiptvet	1 751
3016 Rakkestad	3 908
3017 Råde	3 343
3018 Våler	2 574
3019 Vestby	7 910
3020 Nordre Follo	27 423
3021 Ås	8 570
3022 Frogn	7 011
3023 Nesodden	8 602
3024 Bærum	66 788
3025 Asker	45 529
3026 Aurskog-Høland	7 782
3027 Rælingen	8 080
3028 Enebakk	4 789
3029 Lørenskog	17 966
3030 Lillestrøm	37 760
3031 Nittedal	10 814
3032 Gjerdrum	3 115
3033 Ullensaker	17 368

Kommunetabell 2019

3034 Nes	9 816
3035 Eidsvoll	11 013
3036 Nannestad	6 046
3037 Hurdal	1 406
3038 Hole	3 235
3039 Flå	659
3040 Nesbyen	1 678
3041 Gol	2 293
3042 Hemsedal	1 290
3043 Ål	2 341
3044 Hol	2 206
3045 Sigdal	1 771
3046 Krødsherad	1 240
3047 Modum	6 288
3048 Øvre Eiker	8 520
3049 Lier	12 150
3050 Flesberg	1 401
3051 Rollag	864
3052 Nore og Uvdal	1 400
3053 Jevnaker	3 013
3054 Lunner	4 005
Totalt for kommunene i Viken	558 235
3401 Kongsvinger	8 117
3403 Hamar	13 706
3405 Lillehammer	12 291
3407 Gjøvik	13 049
3411 Ringsaker	14 985
3412 Løten	3 328
3413 Stange	9 189
3414 Nord-Odal	2 431
3415 Sør-Odal	3 481
3416 Eidskog	3 010
3417 Grue	2 305
3418 Åsnes	3 560
3419 Våler	1 818
3420 Elverum	9 406
3421 Trysil	3 291

Kommunetabell 2019

3422 Åmot	2 154
3423 Stor-Elvdal	1 343
3424 Rendalen	1 060
3425 Engerdal	837
3426 Tolga	902
3427 Tynset	2 754
3428 Alvdal	1 329
3429 Folldal	904
3430 Os	1 041
3431 Dovre	1 352
3432 Lesja	1 148
3433 Skjåk	1 130
3434 Lom	1 172
3435 Vågå	1 816
3436 Nord-Fron	2 833
3437 Sel	2 854
3438 Sør-Fron	1 519
3439 Ringebu	2 138
3440 Øyer	2 453
3441 Gausdal	2 772
3442 Østre Toten	6 575
3443 Vestre Toten	5 805
3446 Gran	6 197
3447 Søndre Land	2 675
3448 Nordre Land	3 179
3449 Sør-Aurdal	1 706
3450 Etnedal	825
3451 Nord-Aurdal	3 037
3452 Vestre Slidre	1 116
3453 Øystre Slidre	1 620
3454 Vang	964
Totalt for kommunene i Innlandet	171 177
3801 Horten	11 918
3802 Holmestrand	10 915
3803 Tønsberg	24 698
3804 Sandefjord	27 966
3805 Larvik	21 175

Kommunetabell 2019

3806 Porsgrunn	15 800
3807 Skien	23 955
3808 Notodden	6 066
3811 Færder	12 377
3812 Siljan	1 111
3813 Bamble	6 198
3814 Kragerø	4 751
3815 Drangedal	2 083
3816 Nome	3 097
3817 Midt-Telemark	4 858
3818 Tinn	2 909
3819 Hjarthdal	922
3820 Seljord	1 508
3821 Kviteseid	1 281
3822 Nissedal	896
3823 Fyresdal	787
3824 Tokke	1 245
3825 Vinje	1 984
Totalt for kommunene i Vestfold og Telemark	188 501
4201 Risør	3 237
4202 Grimstad	10 085
4203 Arendal	19 480
4204 Kristiansand	48 760
4205 Lindesnes	10 907
4206 Farsund	4 456
4207 Flekkefjord	4 362
4211 Gjerstad	1 282
4212 Vegårshei	1 116
4213 Tvedestrand	2 870
4214 Froland	2 676
4215 Lillesand	3 426
4216 Birkenes	2 536
4217 Åmli	1 180
4218 Iveland	783
4219 Evje og Hornnes	1 793
4220 Bygland	732
4221 Valle	710

Kommunetabell 2019

4222 Bykle	718
4223 Vennesla	6 669
4224 Åseral	609
4225 Lyngdal	5 074
4226 Hægebostad	979
4227 Kvinesdal	2 995
4228 Sirdal	1 177
Totalt for kommunene i Agder	138 613
4601 Bergen	123 946
4602 Kinn	8 235
4611 Etne	2 058
4612 Sveio	2 733
4613 Bømlo	5 575
4614 Stord	8 260
4615 Fitjar	1 561
4616 Tysnes	1 638
4617 Kvinnherad	6 200
4618 Ullensvang	5 892
4619 Eidfjord	631
4620 Ulvik	727
4621 Voss	7 688
4622 Kvam	4 224
4623 Samnanger	1 255
4624 Bjørnafjorden	8 404
4625 Austevoll	2 947
4626 Øygarden	16 816
4627 Askøy	13 196
4628 Vaksdal	2 132
4629 Modalen	388
4630 Osterøy	3 580
4631 Alver	13 607
4632 Austrheim	1 475
4633 Fedje	451
4634 Masfjorden	1 065
4635 Gulen	1 385
4636 Solund	570
4637 Hyllestad	813

Kommunetabell 2019

4638 Høyanger	2 124
4639 Vik	1 497
4640 Sogndal	5 713
4641 Aurland	1 018
4642 Lærdal	1 158
4643 Årdal	2 673
4644 Luster	2 673
4645 Askvoll	1 675
4646 Fjaler	1 637
4647 Sunnfjord	10 750
4648 Bremanger	2 045
4649 Stad	4 724
4650 Gloppen	3 068
4651 Stryn	3 468
Totalt for kommunene i Vestland	291 672
5001 Trondheim	84 608
5006 Steinkjer	11 243
5007 Namsos	7 581
5014 Frøya	2 535
5020 Osen	639
5021 Oppdal	3 172
5022 Rennebu	1 304
5025 Røros	2 572
5026 Holtålen	1 072
5027 Midtre Gauldal	2 981
5028 Melhus	7 417
5029 Skaun	3 798
5031 Malvik	6 107
5032 Selbu	1 233
5033 Tydal	524
5034 Meråker	1 285
5035 Stjørdal	7 748
5036 Frosta	1 342
5037 Levanger	8 998
5038 Verdal	6 604
5041 Snåsa	1 176
5042 Lierne	932

Kommunetabell 2019

5043 Røyrvik	412
5044 Namsskogan	664
5045 Grong	1 329
5046 Høylandet	870
5047 Overhalla	1 933
5049 Flatanger	693
5052 Leka	448
5053 Inderøy	3 366
5054 Indre Fosen	4 979
5055 Heim*	3 112
5056 Hitra*	2 457
5057 Ørland	4 940
5058 Åfjord	2 402
5059 Orkland*	8 710
5060 Nærøysund	4 911
5061 Rindal	1 062
Totalt for kommunene i Trøndelag	207 155
5401 Tromsø	33 375
5402 Harstad	11 522
5403 Alta	10 772
5404 Vardø	1 246
5405 Vadsø	2 970
5406 Hammerfest	6 200
5411 Kvæfjord	1 610
5412 Tjeldsund	2 390
5413 Ibestad	862
5414 Gratangen	714
5415 Lavangen	742
5416 Bardu	2 017
5417 Salangen	1 172
5418 Målselv	3 267
5419 Sørreisa	1 672
5420 Dyrøy	756
5421 Senja	8 200
5422 Balsfjord	2 937
5423 Karlsøy	1 365

Kommunetabell 2019

5424 Lyngen	1 763
5425 Storfjord	1 160
5426 Kåfjord	1 246
5427 Skjervøy	1 655
5428 Nordreisa	2 479
5429 Kvænangen	925
5430 Kautokeino	1 862
5432 Loppa	754
5433 Hasvik	779
5434 Måsøy	887
5435 Nordkapp	1 799
5436 Porsanger	2 079
5437 Karasjok	1 569
5438 Lebesby	984
5439 Gamvik	814
5440 Berlevåg	708
5441 Tana	1 787
5442 Nesseby	741
5443 Båtsfjord	1 284
5444 Sør-Varanger	5 045
Totalt for kommunene i Troms og Finnmark	124 113

HELE LANDET**2 450 000**

Fordelingstabell 1. Inntektsskatt - etter bruttoinntekt

Bruttoinntekt inkl. skattefrie ytelser i referansen	Antall personer	Gjennomsnittlig inntekt	Gjennomsnittlig skatt betalt i dag	Gjennomsnittlig betalt skatt som andel av inntekt	Endring i skatt i kroner med AP	Endring i skatt i forhold til dagens betalte skatt
0 - 149 999 kr	512 102	58 417	2 985	5,1 %	-500	-16,8 %
150 000 - 199 999 kr	183 426	174 732	10 984	6,3 %	-1 290	-11,7 %
200 000 - 249 999 kr	293 907	224 571	17 371	7,7 %	-1 890	-10,9 %
250 000 - 299 999 kr	322 454	274 951	34 356	12,5 %	-1 850	-5,4 %
300 000 - 349 999 kr	361 801	324 523	52 970	16,3 %	-1 740	-3,3 %
350 000 - 399 999 kr	329 149	374 665	70 612	18,8 %	-1 980	-2,8 %
400 000 - 449 999 kr	324 740	424 980	88 734	20,9 %	-2 240	-2,5 %
450 000 - 499 999 kr	310 872	474 453	105 919	22,3 %	-2 540	-2,4 %
500 000 - 549 999 kr	288 580	524 795	122 505	23,3 %	-2 800	-2,3 %
550 000 - 599 999 kr	258 413	574 426	138 929	24,2 %	-3 050	-2,2 %
600 000 - 649 999 kr	219 950	623 930	155 391	24,9 %	-3 220	-2,1 %
650 000 - 699 999 kr	179 624	673 921	173 678	25,8 %	-1 920	-1,1 %
700 000 - 749 999 kr	139 727	723 771	194 061	26,8 %	-680	-0,4 %
750 000 - 999 999 kr	366 057	853 011	248 230	29,1 %	2 320	0,9 %
1 000 000 - 1 999 999 kr	257 282	1 286 884	435 750	33,9 %	10 440	2,4 %
2 000 000 - 2 999 999 kr	25 531	2 372 507	893 467	37,7 %	22 250	2,5 %
3 000 000 - 4 999 999 kr	10 170	3 705 866	1 429 667	38,6 %	29 440	2,1 %
5 000 000 kr og over	5 259	10 227 035	3 946 103	38,6 %	49 610	1,3 %
Gjennomsnitt	4 389 043	500 690	125 016	25,0 %	-580	-0,5 %

Fordelingstabell 2. Formuesskatt - etter nettoformue

Beregnet nettoformue, referanse	Antall personer	Gjennomsnittlig formue	Endring i formuesskatt
Negativ	1 112 836	-729 266	-
0 - 1 mill. kr.	1 428 185	275 748	10
1 - 1,7 mill. kr.	448 512	1 348 532	10
1,7 mill. - 5 mill. kr.	1 071 431	2 920 043	140
5 mill. - 10 mill. kr.	247 930	6 677 791	3 300
10 mill. - 20 mill. kr.	56 334	13 224 877	19 540
20 mill. - 50 mill. kr.	17 141	29 305 599	81 550
50 mill. - 100 mill. kr.	4 109	69 085 463	280 140
Over 100 mill. kr.	2 564	324 959 546	1 713 610
Gjennomsnitt	4 389 043	1 671 395	2 060

Fordelingstabell 3. Formuesskatt - etter bruttoinntekt

Bruttoinntekt inkl. skattefrie ytelser i referansen	Antall	Formuesskatt i dag	Endring i formuesskatt
0 - 149 999 kr.	512 102	2 985	600*
150 000 - 199 999 kr.	183 426	10 984	355
200 000 - 249 999 kr.	293 907	17 371	265
250 000 - 299 999 kr.	322 454	34 356	292
300 000 - 349 999 kr.	361 801	52 970	312
350 000 - 399 999 kr.	329 149	70 612	507
400 000 - 449 999 kr.	324 740	88 734	579
450 000 - 499 999 kr.	310 872	105 919	549
500 000 - 549 999 kr.	288 580	122 505	573
550 000 - 599 999 kr.	258 413	138 929	639
600 000 - 649 999 kr.	219 950	155 391	866
650 000 - 699 999 kr.	179 624	173 678	1 123
700 000 - 749 999 kr.	139 727	194 061	1 546
750 000 - 999 999 kr.	366 057	248 230	2 383
1 000 000 - 1 999 999 kr.	257 282	435 750	7 021
2 000 000 - 2 999 999 kr.	25 531	893 467	33 424
3 000 000 - 4 999 999 kr.	10 170	1 429 667	92 030
5 000 000 kr. og over	5 259	3 946 103	462 597
I ALT	4 389 043	125 016	2 055

*Skatteøkningen gjelder for personer med høy formue. Personer med lavere skattepliktig formue enn 1,7 millioner kroner får ikke formuesskatt. SSB har påpekt at i gruppen som har lavest inntekt, men høyere skattepliktig formue enn bunnfradraget på 1,7 millioner kroner og derfor betaler formuesskatt er realisasjonstap fra tap i aksjemarkedet en viktig årsak til inntekt i et enkeltår. Med andre ord: Noen av familiene med de laveste inntektene har stor aksjeformue. Men de kan ha lave eller negative inntekter på grunn av tap på salg av aksjer eller underskudd i næringsvirksomhet. De har lav inntekt på grunn av et dårlig år.

Se nærmere forklaring her: <https://e24.no/norsk-oekonomi/i/5666Q1/mange-rikinger-har-null-inntekt-det-gir-pen-profil-paa-solbergs-skattekutt>

Denne gruppen består også av noen veldig rike personer som kun betaler formuesskatt. Denne kronikken fra forsker på NHH påpeker at "I 2018 var det regnskapsmessige overskuddet i konsernet til Petter Stordalen på godt over én milliard kroner, men skatteinnbetalingene var kun noen millioner i formuesskatt i 2018, noe som gjør at formuesskatten utgjør nesten all skatt han betaler. Ifølge bladet Kapital hadde Stordalen en reell formue på 26 milliarder i 2018, så mesteparten av formuen slipper unna skattlegging.

https://www.dn.no/innlegg/skatt/formuesskatt/selskapsskatten/innlegg-norge-er-et-skatteparadis-for-de-superrike/2-1-905902?fbclid=IwAR0nIr9JHcJ_9B680pyz5Vrt9ywrOZJf58MDXHyZs_W0OvKU9eYDS-z4mQk

Fordelingstabell 4. Inntektsskatt og formuesskatt samlet - etter bruttoinntekt

Bruttoinntekt inkl. skattefrie ytelser i referansen	Antall	Bruttoinntekt	Gjennomsnittlig skatt betalt i dag	Endring i skatt (kombinasjon av både formuesskatteposisjon og endring i inntektsskatt)	Herav endring i formuesskatt
0 - 149 999 kr.	512 102	58 417	2 985	102*	600**
150 000 - 199 999 kr.	183 426	174 732	10 984	-931	355
200 000 - 249 999 kr.	293 907	224 571	17 371	-1 628	265
250 000 - 299 999 kr.	322 454	274 951	34 356	-1 562	291
300 000 - 349 999 kr.	361 801	324 523	52 970	-1 426	311
350 000 - 399 999 kr.	329 149	374 665	70 612	-1 471	506
400 000 - 449 999 kr.	324 740	424 980	88 734	-1 663	579
450 000 - 499 999 kr.	310 872	474 453	105 919	-1 987	548
500 000 - 549 999 kr.	288 580	524 795	122 505	-2 231	572
550 000 - 599 999 kr.	258 413	574 426	138 929	-2 410	638
600 000 - 649 999 kr.	219 950	623 930	155 391	-2 356	866
650 000 - 699 999 kr.	179 624	673 921	173 678	-801	1 123
700 000 - 749 999 kr.	139 727	723 771	194 061	870	1 546
750 000 - 999 999 kr.	366 057	853 011	248 230	4 698	2 383
1 000 000 - 1 999 999 kr.	257 282	1 286 884	435 750	17 464	7 021
2 000 000 - 2 999 999 kr.	25 531	2 372 507	893 467	55 672	33 424
3 000 000 - 4 999 999 kr.	10 170	3 705 866	1 429 667	121 466	92 030
5 000 000 kr. og over	5 259	10 227 035	3 946 103	512 209	46 2597
I ALT	4 389 043	500 690	125 016	1 480	2 055

** Skatteøkningen gjelder for personer med høyere skattepliktig formue enn 1,7 millioner kroner. Med økt bunnfradrag til 1,7 millioner kroner må en nedbetalt bolig være verdt mer enn 13,6 mill. kr før et ektepar må betale formuesskatt av verdien over dette beløpet. For en enslig person med nedbetalt bolig må boligen overstige 6,8 millioner kroner før vedkommende må betale formuesskatt av verdien som overstiger 6,8 millioner kroner. Personer med netto skattepliktig formue lavere enn 1,7 millioner kroner betaler ikke formuesskatt. Den skattepliktige formuen er formue fratrukket gjeld og etter ulike verdsettelsesrabatter. Primærbolig har rabatt på 75 prosent og fritidsbolig på 70 pst. Se ellers forklaring under fordelingstabell 3 om sammenhengen mellom personer med store aksjeformuer og lav inntekt i enkeltår.

Oversikt

Sum satsinger brutto	3 4778,9
Herunder tiltakspakke (finansiert med uttak fra SPU)	-14 715,3
Omprioriteringer	-10 774,6
Utgifter som dekkes på kommune- og fylkesrammen	-2 241
Sum satsinger netto i ordinært budsjett	7 048
Inntekter fra skatt og avgift	-7 048
Kapitaltilførsel (under streken)	6 515

Arbeiderpartiets skatte- og avgiftsopplegg for 2021

Kap	Post	Tittel	Undertittel	Mill. kr.
5501	70/72	Omfordelende inntektsskatt*	Se tabell side 53 og figur side 54	-2024
5501	70		Individuell pensjonssparing (IPS). Halvere årlig sparebeløp (20 000kr)	135
Sum inntektsskatt				-1 889
5521	70	Merverdiavgift	Innføre mva elbiler med fradrag på 600 000 kr.	500
5536	70	Engangsavgift	Øke kravet til elektrisk rekkevidde for ladbare hybrider til 100 km	725
5536	70		Egenvekt. Nytt trinn vekt over 2 000 kg. Kr 500	
5536	70		Lik økning alle trinn i CO2-komponenten. Økt sats siste to trinn på 27,3 pst.	
5536	70		Redusere første innslagspunkt CO2-komponent med 10 g, til 77g CO2 per km	
5536	70		NOX-komponent. 150 mg/km.	
5543	70	CO2-avgift	Øke CO2-avgiften på mineralske produkter med 10 pst., men samtidig redusere veibruksavgiften på mineralolje og bensin, slik at den effektive CO2-avgiften på mineralolje og bensin kun økes med 5 pst.	170
5538	70	Veibruksavgift	Ikke redusere veibruksavgiften på mineralolje og bensin, slik at den effektive CO2-avgiften på mineralolje og bensin kun økes med 5 pst.	170
5538	70		Ikke ilegge veibruksavgift utover omsetnings-krav på biodrivstoff	-255
5521	71	Omsetningsavgift	Omsetningsavgift på private helseforsikringer på behandling. Sats 25 pst.	420
5511	70	Toll	Fjerne tollfri grense for import av friimportgrense på 3 000 kr.	179
3440 / 3410 / 3904 / 4320 / 3595	07 / 01 / 02	Gebyrer	Fjerne overprisede gebyrer. Anslag overprisede gebyrer Tabell 12.1 Prop 1LS 2020-2021	-588
5521 / 5526	70	Taxfree	Halvert tobakkskvote på taxfree og fjerning av adgang til veksle om tobakkskvoten til 1,5 liter vin eller øl.	400
Sum avgifter				1 721
SUM SKATT- OG AVGIFT (inntekt)				-168
5501	75	Formuesskatt	Verdsettelse næringseiendom og aksjer 80%. Sats 1,1 + nytt trinn på 1,3 for formuer over 20 mill. Økt bunnfradrag på 200 000	7216
SUM INNTEKTER I 2021				7 048

